

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

Фармацевтичний факультет

Кафедра управління та економіки фармації з технологією ліків

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Наталія БЕЛЕЙ

« ____ » _____ 2024 р.

УДК: 615.242:614.27:339.13

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ ТЕРАПІЇ УРАЖЕНЬ СЛИЗОВОЇ
ОБОЛОНКИ РОТА

Виконала студентка V курсу

заочної форми навчання

спеціальності «Фармація, промислова фармація»

Марія САРАНЧУК

Науковий керівник: к. фарм. н., доц. Галина КОЗИР

ТЕРНОПІЛЬ – 2024

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ І УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I Слизова оболонка порожнини рота її ураження та протоколи лікування	5
1.1. Будова та функції слизової оболонки ротової порожнини, її можливі ураження	5
1.2. Протоколи лікування уражень слизової оболонки ротової порожнини, особливості застосувань лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології	12
РОЗДІЛ II. ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ	15
2.1. Державний реєстр лікарських засобів, офіційні WEB-сайтів виробників, прайс листи	15
2.2 Цінова політика ринку лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології	16
РОЗДІЛ III. МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЗАСТОСУВАННЯ В СТОМАТОЛОГІЇ	18
3.1. Аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології	18
3.2. Дослідження асортименту лікарських засобів для місцевого застосування у стоматології в аптеках м. Тернополя, цінова політика	25
3.3. Аналіз та результати онлайн опитування фармацевтичних працівників	29
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ І УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

БАР – біологічно активні речовини

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я.

ДФУ – державна фармакопея України

ЛРС – лікарська рослинна сировина

ЛЗ – лікарські засоби

ЛФ – лікарська форма

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

СОРП – слизова оболонка ротової порожнини

ШКТ – шлунково-кишковий тракт

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ураження слизової оболонки ротової порожнини (СОРП) є поширеною проблемою, що значно впливає на якість життя пацієнтів та їхній загальний стан здоров'я. Ці ураження можуть бути спричинені різноманітними факторами, включаючи інфекційні захворювання, аутоімунні розлади, хіміотерапію, опромінення, травми або системні захворювання. [1].

Поширеність уражень СОРП залишається високою у всьому світі, зачіпаючи людей різного віку та соціальних груп. За даними глобального огляду, проведеного групою дослідників у 2019 р. від 15 до 25 % населення різних країн страждають від певної форми ураження СОРП протягом життя. Ці показники вказують на значне поширення даної проблеми та необхідність ефективних терапевтичних підходів [2, 3].

Ринок лікарських засобів (ЛЗ) для терапії уражень слизової оболонки рота є динамічним та швидко зростаючим сегментом фармацевтичної галузі. Згідно з аналізом компанії Grandview Research, у 2022 р. глобальний ринок препаратів для лікування уражень слизової оболонки рота оцінювався в 2,7 мільярда доларів США, з прогнозованим зростанням до 4,3 мільярда доларів до 2030 р. [4].

Ефективне лікування уражень СОРП є критично важливим для полегшення симптомів, сприяння загоєнню та відновлення функціональності порожнини рота. Фармацевтичні препарати відіграють ключову роль у терапії цих станів, пропонуючи різноманітні ЛФ та механізми дії для боротьби з запаленням, пригніченням мікробного зростання та стимуляцією регенерації тканин

Мета роботи є проведення маркетингового аналізу для ЛЗ, що застосовуються при лікуванні уражень слизової оболонки порожнини рота.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні завдання:

✓ вивчити з використанням контент-аналізу Державний реєстр ЛЗ, які згідно класифікаційній системі АТС належать до групи ЛЗ А01А «Засоби для застосування в стоматології»;

✓ дослідження та порівняння асортименту та глибини товарного запасу ЛЗ для місцевого застосування у стоматології на прикладі аптек міста Тернополя;

✓ дослідити цінову кон'юнктуру ринку цих препаратів використовуючи такі показники, як коефіцієнт ліквідності ціни, коефіцієнт адекватності платоспроможності та коефіцієнт доступності;

✓ провести анкетування фармацевтичних працівників, щодо поширеності ЛЗ для місцевого застосування у стоматології.

Об'єкт дослідження: фармацевтичний ринок ЛЗ для місцевого застосування в стоматології при лікуванні уражень слизової оболонки порожнини рота.

Предмет дослідження: маркетинговий аналіз фармацевтичного ринку ЛЗ для місцевого застосування в стоматології при лікуванні уражень слизової оболонки порожнини рота.

Матеріали та методи дослідження: у ході досліджень застосовано методи сучасного інформаційного пошуку, бібліографічний, системний, порівняльний аналіз, логічний та узагальнення. Теоретичний арсенал досліджуваних ЛЗ вивчали з використанням контент-аналізу Державного реєстру готових ЛЗ, щодо ліків для місцевого застосування у стоматології, які згідно класифікаційній системі АТС належать до групи ЛЗ А01А «Засоби для застосування в стоматології».

РОЗДІЛ І

УРАЖЕННЯ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ПОРОЖНИНИ РОТА, ПРОТОКОЛИ ЛІКУВАННЯ

1.1. Будова та функції слизової оболонки ротової порожнини, можливі ураження

Ротова порожнина є складним і динамічним середовищем, яке служить воротами до травної та дихальної систем. Одним із ключових анатомічних компонентів, який відіграє вирішальну роль у підтримці здоров'я та функціональності ротової порожнини, є слизова оболонка. Ця складна структура служить захисним бар'єром, сприяючи різноманітним важливим процесам і захищаючи організм від потенційних загроз [1, 5, 6].

Слизова оболонка ротової порожнини (СОПР) являє собою багат шарову структуру, що складається з епітеліальної тканини і сполучнотканинного шару, що лежить під нею. Епітеліальний шар, який відрізняється за товщиною та складом у ротовій порожнині, складається з багат шарового плоского епітелію, дану структуру наведено на рис. 1.1 [7, 8]. Цей шар здатний до регенерації та оновлення, забезпечуючи безперервний захисний бар'єр від механічних, хімічних та мікробних впливів.

Рисунок 1.1 — Пошарова будова СОПР

Власна пластинка (lamina propria) СОПР є сполучнотканинним шаром, який містить складну мережу волокон, клітин та судин, дану гістологічну будова наведено на рис. 1.2. Вона складається з щільно упакованих колагенових і еластичних волокон, що забезпечують міцність та еластичність тканини. Крім того, власна пластинка багата на кровоносні та лімфатичні судини, які відповідають за постачання поживних речовин, кисню та виведення продуктів метаболізму [7]. Важливо відзначити, що в цьому шарі присутні численні імунні клітини, такі як лімфоцити, макрофаги та тучні клітини, які беруть

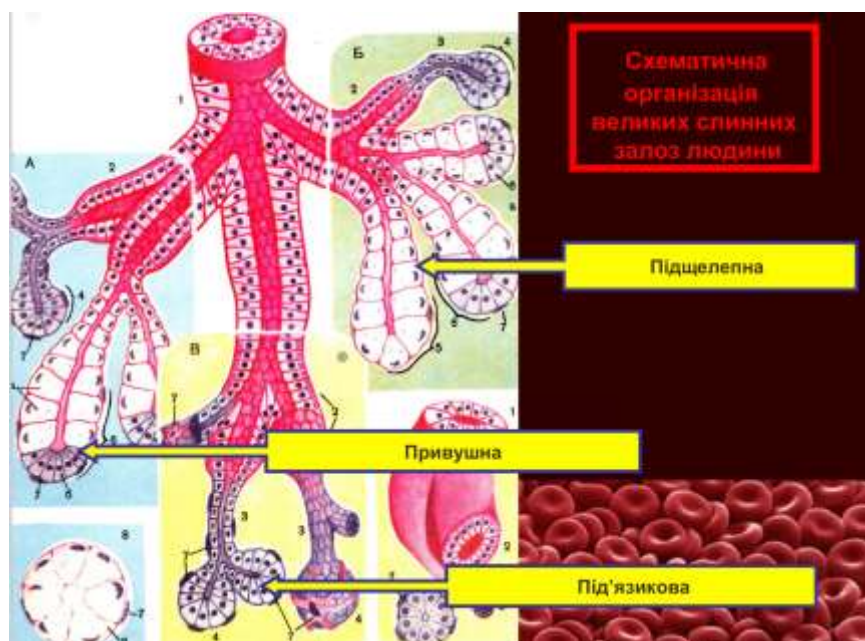

участь у вродженому та набутому імунному захисті СОПР.

Рисунок 1.2 — Гістологічна організація lamina propria СОПР

Однією з ключових структур, розташованих у власній пластинці, є слинні залози, детальнішу схему організації наведено на рис. 1.3. Ці спеціалізовані екзокринні залози синтезують та виділяють слину - важливий компонент, який зволожує ротову порожнину, полегшує ковтання та сприяє очищенню від

залишків їжі та мікроорганізмів. Слина також містить численні захисні фактори, такі як антимікробні пептиди, ферменти та імуноглобуліни, які забезпечують додатковий захист від інфекцій та підтримують гомеостаз

порожнини рота [9].

Рисунок 1.3 — Гістологічна схема слинних великих залоз

СОРП виконує кілька життєво важливих функцій, які сприяють загальному самопочуттю організму. Ці функції включають: захисний бар'єр, де епітеліальний шар діє як фізичний бар'єр, захищаючи підлеглі тканини від зовнішніх впливів; зволоження, коли слинні залози, які присутні в слизових оболонках, виділяють слину, що змащує ротову порожнину; сенсорне сприйняття, адже СОРП відіграє ключову роль у сенсорному сприйнятті завдяки присутності спеціалізованих рецепторів, зокрема, смакових сосочків, що містять смакові рецептори, які розпізнають СОРП оболонка ротової порожнини є важливим компонентом вродженої та адаптивної імунної системи організму, в ній присутні різноманітні імунні клітини, такі як лімфоцити, макрофаги, дендритні клітини та тучні клітини [10, 11].

СОРП є першою лінією захисту організму, виконуючи ключову захисну роль завдяки кільком механізмам: багатошаровий плоский епітелій діє як фізичний бар'єр, запобігаючи проникненню шкідливих речовин і патогенів; присутні спеціалізовані імунні клітини, такі як лімфоцити та макрофаги, які розпізнають загрози та ініціюють імунну відповідь; слина містить антимікробні компоненти, що пригнічують ріст патогенних мікроорганізмів; слизова оболонка має потужний регенеративний потенціал для ефективного загоєння ран і відновлення цілісності захисного бар'єру після травм. [12, 13].

Однак слід зазначити, що ця СОПР може бути сприйнятлива до різних ушкоджень, що призводить до розвитку уражень або патологічних змін. Ці ураження можуть виникати внаслідок різноманітних факторів, включаючи фізичні, хімічні, інфекційні та імунологічні причини [1, 5].

Фізичні фактори. Травма є поширеним фізичним фактором, який може сприяти розвитку уражень слизової оболонки порожнини рота. Механічні пошкодження, такі як випадкові укуси, неправильно виготовлені зубні протези або гострі частинки їжі, можуть спричинити локалізоване пошкодження епітеліального покриву, що призводить до виразок або ерозій [12]. Крім того, теплові впливи від гарячих напоїв або їжі можуть призвести до опіків і пошкодження тканин. Хронічні звички, такі як кусання щік або губ, а також агресивне чищення зубів також можуть з часом призвести до ураження слизової оболонки.

Хімічні фактори. Ротова порожнина піддається впливу різних хімічних речовин через ковтання, вдихання або прямий контакт. Певні ліки, такі як хіміотерапевтичні засоби та нестероїдні протизапальні препарати, можуть викликати подразнення слизової оболонки та утворення виразок [14]. Тютюнові вироби, включаючи сигарети та бездимний тютюн, містять численні шкідливі хімічні речовини, які можуть призвести до ураження слизової оболонки порожнини рота та підвищеного ризику раку порожнини рота [15]. Вплив їдких

речовин, таких як сильні кислоти або луки, може призвести до сильних хімічних опіків і некрозу тканин.

Бактеріальні та вірусні інфекції. Ротова порожнина є багатим мікробним середовищем, і деякі бактеріальні та вірусні інфекції можуть проявлятися у вигляді ураження слизової оболонки. Опортуністичні інфекції, викликані грибками, такими як *Candida albicans*, можуть призвести до молочниці ротової порожнини, яка характеризується білими або червоними плямами на слизовій. Вірусні інфекції, включно з вірусом простого герпесу (ВПГ) і вірусом папіломи людини (ВПЛ), можуть спричинити рецидивні виразки ротової порожнини та бородавки відповідно [5, 16, 17]. Бактеріальні інфекції, такі як сифіліс і туберкульоз, також можуть проявлятися ураженням СОПР в рамках своїх клінічних проявів. Анатомічне обґрунтування та схема виникнення патологічних процесів наведено на рис. 1.4.

Рисунок 1.4 — Схема анатомічного обґрунтування виникнення СОПР внаслідок бактеріальних та вірусних інфекцій

Алергічні реакції. СОРП може бути мішенню для різноманітних алергічних реакцій, спричинених контактом з певними алергенами. Ці реакції можуть проявлятися у вигляді запалення, почервоніння, набряку, виразок або пухирів на слизовій оболонці. Одними з найпоширеніших алергенів, що спричиняють ураження порожнини рота, є харчові продукти, такі як горіхи, морепродукти, фрукти та овочі. Крім того, ЛЗ, зокрема нестероїдні протизапальні засоби, антибіотики та протиепілептичні, можуть викликати алергічні реакції в ротовій порожнині. Важливо відзначити, що деякі стоматологічні матеріали, зокрема компоненти пломб, протезів або ортодонтичних апаратів, також можуть спричинити реакції гіперчутливості у певних осіб [10].

Хоча ці фактори є основними причинами ураження СОРП, важливо зазначити, що деякі інші захворювання, такі як аутоімунні розлади, дефіцит харчування та генетичні розлади, також можуть сприяти розвитку цих уражень [19]. Крім того, прояви та тяжкість уражень СОРП можуть варіюватися в широких межах, починаючи від локалізованих уражень до більш важких та потенційно небезпечних для життя станів.

Також слід відзначити, що захворювання СОПР часто супроводжуються ураженням тканин пародонту [7]. Захворювання пародонта мають багатофакторну природу, в якій важливу роль відіграють як локальні, так і системні фактори ризику [18]. Серед ключових системних захворювань, пов'язаних з дистрофічно-запальними процесами в тканинах пародонта, виділяють цукровий діабет, первинний гіперпаратиреоз, захворювання шлунково-кишкового тракту та системний остеопороз. Так, гіперглікемія при цукровому діабеті погіршує метаболічні процеси в пародонті та сприяє прогресуванню запалення, а при гіперпаратиреозі розвиваються метаболічні та судинні порушення, що спричиняють специфічний перебіг генералізованого пародонтиту [11]. Захворювання органів травлення також асоціюються з високою поширеністю пародонтиту, особливо при тривалому перебігу

основного захворювання. Окрім того, системні порушення кісткової тканини, такі як остеопороз, пов'язані зі втратою альвеолярної кістки та зубів .

Не менш важливу роль у розвитку захворювань пародонта відіграють і серцево-судинні патології. Мікроциркуляторні порушення в пародонті, зумовлені атеросклерозом чи ішемічною хворобою серця, суттєво впливають на клінічний перебіг запальних та дистрофічно-запальних процесів . Окремо слід відзначити значення психоемоційних факторів, зокрема хронічного стресу та психічних розладів, які негативно позначаються на трофіці тканин пародонта та спричиняють тяжкий перебіг захворювань [11, 18, 19].

1.2. Протоколи лікування уражень слизової оболонки ротової порожнини, особливості застосувань ЛЗ для місцевого застосування в стоматології

Відповідно до наказу МОЗ України № 566 від 23.11.2004 р. Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія“, „терапевтична стоматологія“, „хірургічна стоматологія“, „ортодонтія“, „дитяча терапевтична стоматологія“, „дитяча хірургічна стоматологія“, затверджені клінічні протоколи лікування запальних захворювань слизової оболонки рота [20].

Протокол лікування уражень СОРП може варіюватися залежно від причини, клінічних проявів та тяжкості патології.

Лікування має бути комплексним, з урахуванням загального стану пацієнта, етіологічних факторів та тяжкості ураження слизової оболонки. Важливо усунути причинні фактори, призначити адекватну місцеву та медикаментозну терапію, а також провести хірургічне лікування при необхідності. Заключним етапом є диспансерне спостереження та профілактика рецидивів.

Правильний підбір ЛЗ відіграє вирішальну роль у лікуванні різних захворювань ротової порожнини в стоматології. На відміну від системного введення, при якому весь організм піддається впливу препарату, місцева застосування ліків спрямована безпосередньо на бажане місце дії, пропонуючи низку позитивних ефектів.

Переваги місцевої дії ліків:

Висока концентрація активних фармацевтичних інгредієнтів (АФІ) в місці дії: місцеве введення препаратів дозволяє досягти вищої концентрації в місці дії, максимізуючи терапевтичну ефективність при мінімізації системного впливу та можливих побічних ефектів. Наприклад, антимікробні препарати місцевого застосування, такі як хлоргексидин або міноциклін, можуть досягти вищих концентрацій у пародонтальних кишнях порівняно із системним застосуванням.

Підвищена біодоступність: шляхом оминання метаболізму першого проходження та уникнення системного розподілу, місцеве введення ЛЗ може збільшити їхню біодоступність, що забезпечує надходження більшої частки активного інгредієнта до місця призначення [8]. Це особливо важливо для препаратів, що інтенсивно метаболізуються у печінці, таких як метронідазол або алендронат.

Таргетне лікування: місцеве введення препарату дозволяє точно націлити на конкретні ураження порожнини рота, інфекції або стани, мінімізуючи ризик побічних ефектів, пов'язаних із системним введенням [21]. Наприклад, місцеві кортикостероїди, такі як тріамцинолону ацетонід або флуоцінонід, можна наносити безпосередньо на ураження плоского лишая ротової порожнини.

Утримання та виведення: Ротова порожнина створює проблеми з точки зору утримання ліків через безперервний потік слини, жування та ковтання. Такі стратегії, як мукоадгезивні полімери, препарати з уповільненим вивільненням або пристрої з контрольованим вивільненням, можуть допомогти продовжити час перебування препарату та підвищити його ефективність.

Застосування місцевої дії ліків у стоматології:

Пародонтальна терапія: місцеве введення антимікробних препаратів, таких як міноциклін, доксициклін або метронідазол, протизапальних препаратів, таких як диклофенак або кетопрофен, або агентів, що модулюють дію хазяїна, таких як похідні матриці емалі, безпосередньо в пародонтальні кишені або місця хірургічного втручання покращує лікування захворювань пародонту [14, 21].

Лікування кандидозу порожнини рота: для лікування кандидозу порожнини рота місцево можна застосовувати протигрибкові препарати, такі як суспензії ністатину, пастилки з клотримазолом або гелі міконазолу, що зменшує системний вплив і пов'язані з ним побічні ефекти [22, 23].

Лікування уражень ротової порожнини: місцеве введення кортикостероїдів, таких як тріамцінолону ацетонід або флуоцінонід, анестетиків, таких як бензокаїн або лідокаїн, або інших препаратів, таких як алендронат, можна застосовувати для лікування уражень ротової порожнини, таких як афти, плоский лишай або мукозит [6, 25].

Профілактика карієсу зубів: для профілактики карієсу та ремінералізації ранніх каріозних уражень можна використовувати місцеве застосування фтору, наприклад лаки або гелі з фторидом натрію, або пристрої з уповільненим вивільненням, такі як склоіономерні цементи.

Післяопераційний догляд: місцеве введення анальгетиків, таких як бензокаїн або лідокаїн, протизапальних препаратів, таких як диклофенак або кетопрофен, або протимікробних препаратів, таких як хлоргексидин або тетрацикліни, може допомогти зменшити біль, зменшити запалення та запобігти інфекціям після стоматологічних хірургічних процедур.

РОЗДІЛ II

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1 Характеристика об'єктів дослідження

Об'єкти дослідження: зареєстровані на вітчизняному фармацевтичному ринку ЛЗ для місцевого застосування в стоматології, джерела наукової літератури, патенти та інтернет-ресурси, анкети для опитування фармацевтичних працівників.

Арсенал досліджуваних ЛЗ вивчали з використанням контент-аналізу Державного реєстру готових ЛЗ, щодо ліків для місцевого застосування у стоматології, які згідно класифікаційній системі АТС належать до групи ЛЗ А01А «Засоби для застосування в стоматології». Відповідно до даних Держреєстру їх поділяють на підгрупи: А 01АВ – Протимікробні та антисептичні препарати для місцевого застосування в стоматології, та підгрупу А01АD «Інші засоби для місцевого застосування в стоматології».

Методологія кваліфікаційної роботи базувалась на теоретичних принципах фармацевтичного маркетингу. На етапах вирішення поставлених завдань даної роботи було використано такі методи аналізу: інформаційний, ретроспективний, групування, узагальнення, графічний, статистичний

Аналіз ЛЗ досліджуваної групи на фармацевтичному ринку України було узагальнено та проаналізовано із використанням маркетингових методів дослідження щодо дії реєстраційних посвідчень, згрупування за виробником (іноземні та вітчизняні), формою випуску, кількістю 24 компонентів, отримані дані узагальнено та відображено з використанням графічних методів (діаграми), з використання Microsoft Excel. Для обґрунтування оцінки ринку та з метою визначення фактичної наявності ЛЗ досліджуваної групи нами було проаналізовано оптовий фармацевтичний ринок, зокрема пропозиції дистриб'юторських компаній. Послугувалися даними Державного реєстру ЛЗ України, Компендіуму онлайн та даними <https://tabletki.ua/>.

Соціологічне опитування проведено методом рандомного анкетування фармацевтичних працівників. Анкети розроблені з врахуванням завдань кваліфікаційної роботи та містять питання щодо особливостей та частоти відпуску, переваг та недоліків даних ЛЗ. Анкетування відбувалося збиранням первинної інформації від лікарів шляхом заповнення відповідних google-анкет (онлайн).

2.2 Цінова політика ринку ЛЗ для місцевого застосування в стоматології

Цінова політика – це комплекс заходів, до яких належать визначення ціни, знижок, умов оплати за товари чи послуги з метою задоволення потреб споживачів і забезпечення прибутку фірми. Ціна товару – це оцінка його споживчої вартості з точки зору виробника.

Для детального аналізу цінової кон'юнктури можна використати такі показники, як коефіцієнт ліквідності ціни (K_{liq}) та коефіцієнт адекватності платоспроможності ($K_{a.s.}$).

Коефіцієнт ліквідності ціни (K_{liq}) розраховують за формулою:

$$K_{liq} = \frac{C_{max} - C_{min}}{C_{min}} \quad (2.1)$$

де C_{max} - найвища ціна препарату на ринку;

C_{min} - найнижча ціна препарату.

Вказаний коефіцієнт показує співвідношення між максимальною і мінімальною ціною конкретного ЛЗ в певний період часу і на конкретному ринку.

Для оцінки впливу на величину попиту в ЛЗ купівельної спроможності пацієнтів доцільно розраховувати такий показник, як коефіцієнт адекватності платоспроможності. Цей показник представляє собою відношення розмаху ціни на препарат за відповідний місяць до середньомісячної заробітної плати у відсотках, а саме:

$$K_{a.s.} = \frac{C_{max} - C_{min}}{W_{a.w}} \quad (2.2)$$

де $K_{a.s.}$ - коефіцієнт адекватності платоспроможності;

C_{max} - максимальна ціна препарату;

C_{min} - мінімальна ціна препарату;

$W_{a.w.}$ — середньомісячна заробітна плата.

У методиці визначення коефіцієнта адекватності платоспроможності ми використали дані середньомісячної заробітної плати на початок 2024 року (14724 грн.).

Цінову кон'юнктуру ринку можна аналізувати і за таким показником, як *коефіцієнт доступності* (K_δ), який розраховують за формулою:

$$K_\delta = \left| \frac{C_{p.}}{З.п.} - 1 \right| \quad (2.3)$$

де $C_{p.}$ - середня роздрібна ціна препарату за певний період, грн;

$З.п.$ - середня заробітна плата за певний період, грн.

Модуль зазначеного коефіцієнта показує доступність препарату. Чим більше значення коефіцієнта, тим доступнішим для споживача є препарат на **ринку**.

РОЗДІЛ III.

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЗАСТОСУВАННЯ В СТОМАТОЛОГІЇ

3.1. Аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології

Арсенал досліджуваних ЛЗ вивчали з використанням контент-аналізу Державного реєстру готових ЛЗ, щодо ліків для місцевого застосування у стоматології, які згідно класифікаційній системі АТС належать до групи ЛЗ А01А «Засоби для застосування в стоматології».

Відповідно до даних Держреєстру їх поділяють на підгрупи: А 01АВ – Протимікробні та антисептичні препарати для місцевого застосування в стоматології, куди входять:

А01А В03 Хлоргексидин

А01А В11 Різні препарати

А01А В12 Гексетидин

А01А В18 Клотримазол

А01А В53** Хлоргексидин, комбінації

А01А В67** Метронідазол, комбінації

та підгрупу А01АD «Інші засоби для місцевого застосування в стоматології».

Станом на 1 квітня 2024 року, згідно з даними Державного реєстру ЛЗ встановлено, що на українському фармацевтичному ринку ЛП для місцевого застосування в стоматології були представлені 116 позиціями ЛЗ, з яких лікарська рослинна сировина (ЛРС) становить 38 позиції та 84 позиції - лікарські препарати (ЛП).

Вся ЛРС випускається лише вітчизняними виробниками, форма випуску: у пачках із внутрішнім пакетом або формі фільтр пакетів.. Відповідно до наказу

МОЗ України № 566 від 23.11.2004 р. Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія“, „терапевтична стоматологія“, „хірургічна стоматологія“, „ортодонтія“, „дитяча терапевтична стоматологія“, „дитяча хірургічна стоматологія“у клінічні протоколи лікування запальних захворювань слизової оболонки рота входить ЛРС, представлена на ринку Дуба кора і Звіробою трава по 12 позицій, Евкалипта прутовидного листа 6 та Шавлії листа 8 позицій. Станом на 1 січня 2018 року офіційно було зареєстровано в Україні лише 17 позицій ЛРС, що свідчить про зростаючий попит.

Окрім ЛРС група ЛЗ А01А «Засоби для застосування в стоматології» представлена такими ЛФ: спреї та розчини по 25 позицій, гелі – 14, 7 – таблетки, настойки – 4, екстракти рідкі – 2 та 1 вкладки дентальні. Відсоткова частка всіх ЛФ у відсотках представлена відповідно на рис. 3.1

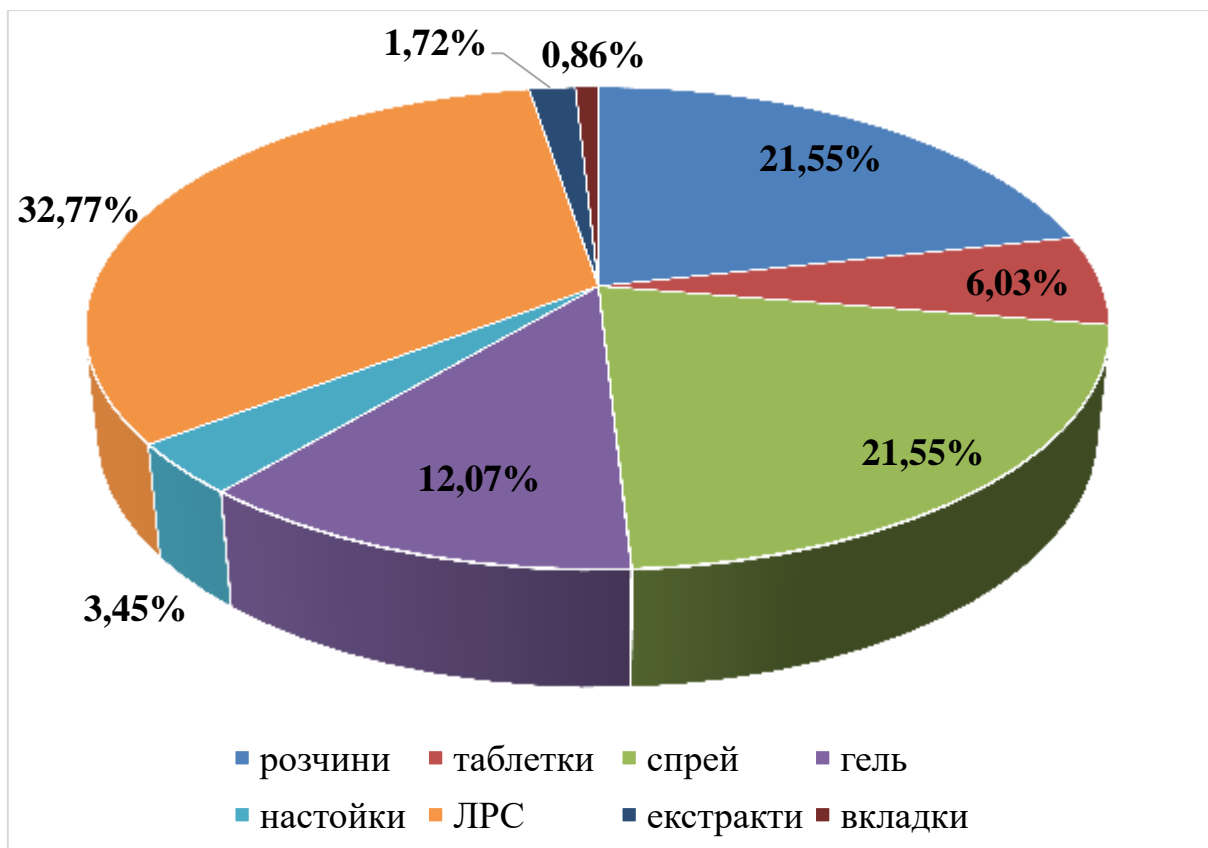

Рисунок 3.1. — Розподіл асортименту лікарських форм залежно від обсягу зареєстрованих засобів для застосування в стоматології

Для подальших маркетингових досліджень обрано всі позиції ЛЗ.

На першому етапі ми провели аналіз ЛП для місцевого застосування в стоматології в залежності від країни виробника. Згідно з даними Державного реєстру в Україні ЛЗ вітчизняного виробництва досліджуваної групи представлені 84 позицією і 32 препарати іноземного виробництва, що у відсотках становить 72,4 та 27,6 % відповідно.

З літературних джерел відомо, що на початок 2018 року співвідношення між препаратами вітчизняного та імпортного виробництва у відсотковому еквіваленті фактично становило (69% та 31% відповідно) [34].

Як видно, з рис. 3.2, безумовним лідером на ринку ЛП для місцевого застосування є Україна, у якої зареєстровано 46 позицій, окрім ЛРС. Серед іноземних країн - виробників лідирують Польща та Індія у яких зареєстровано по 6 позицій(7,69 %). На другій позиції Німеччина, Франція та Туреччина, які постачають по 4 препарати даної групи (5,13 %), далі Іспанія – 3 препарати, Італія – 2 препарати та по одному препарату виробництва Вірменії, Боснії і Герцоговини та Ізраїлю.

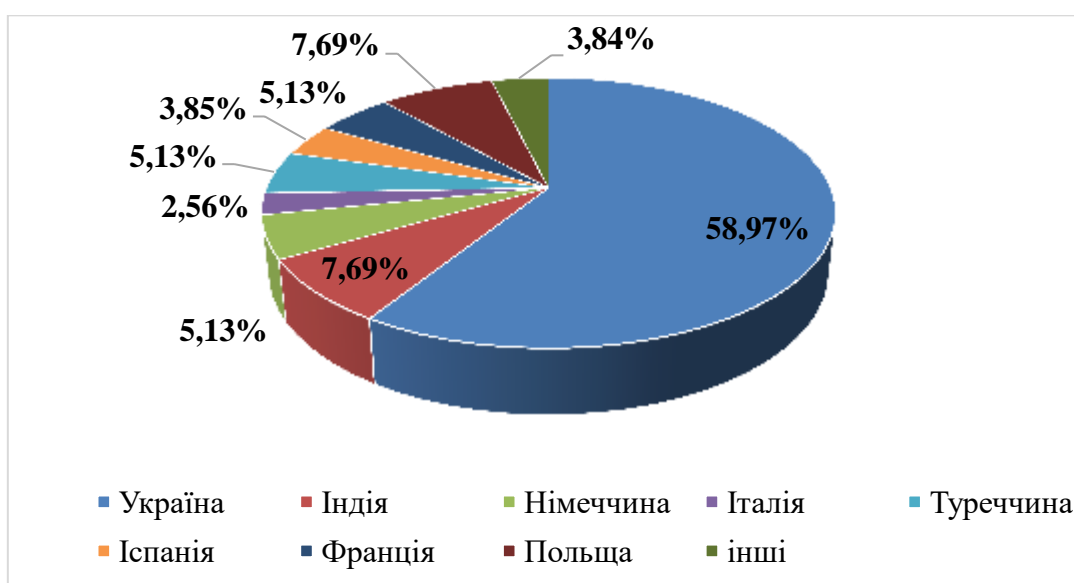

Рисунок 3.2. — Розподіл країн-виробників залежно від обсягу зареєстрованих ЛП для застосування в стоматології представлених на українському фармацевтичному ринку

Наступним етапом робот було дослідження асортименту ЛФ для місцевого застосування в стоматології іноземного виробництва.

Як видно із діаграми рисунок 3.3 найбільша кількість імпортованих препаратів становлять розчини для ротової порожнини та спреї – по 11 препаратів. При цьому, найбільшу кількість розчинів поставили Польща та Франція (по 3 препарати) та Індія (2 позиції). Найбільшим імпортером спреїв даної групи до України є Іспанія та Туреччина (по 3 позиції), а також Індія – 2 позиції.

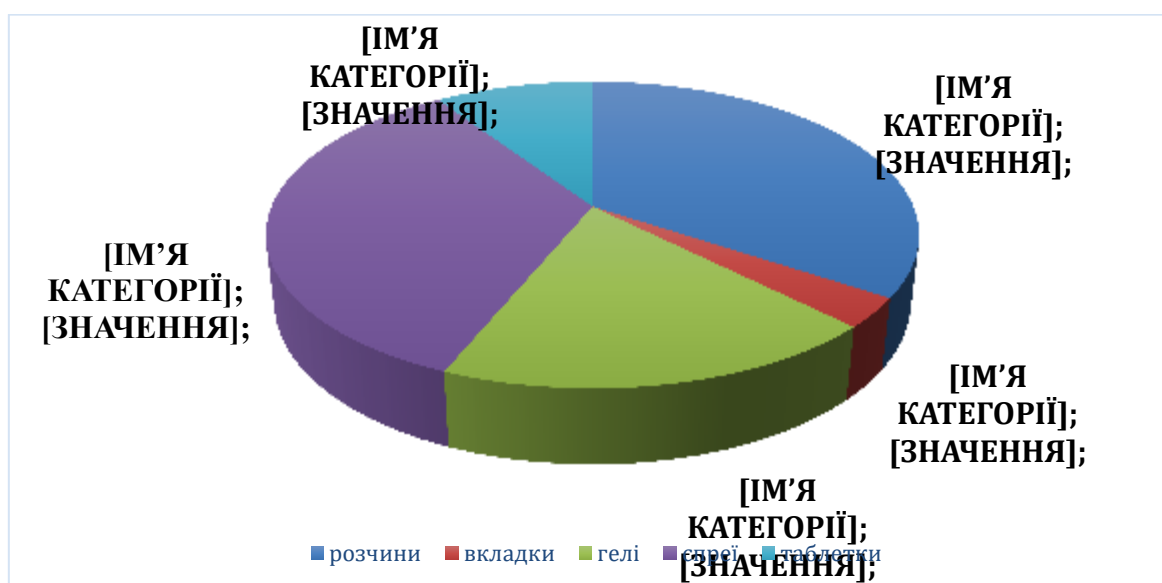

Рисунок 3.3 — Розподіл ЛЗ іноземного виробництва відповідно до виду ЛФ

На другому місці по кількості зареєстрованих препаратів іноземного походження групи A01A є гелі, кількість яких 6 позицій (по 2 препарати Індія та Німеччина). Із 3-ох зареєстрованих таблеток для місцевого застосування в стоматології 2 - препарати виробництва Німеччини, при чому вони є комплексними гомеопатичними препаратами.

Слід відзначити, що в порівнянні з 2018 року різко зросла кількість спреїв з 4 до 11 позицій та розчинів для місцевого застосування в стоматології іноземного виробництва з 8 до 11 позицій [34]. Проте, частка імпортованих гелів дещо зменшилась до 6 позицій із 8, що компенсується зростанням їх кількості вітчизняними виробниками.

Аналіз результатів досліджень свідчить, що вітчизняні виробники значно розширили асортиментний ряд ЛФ для місцевого застосування в стоматології, окрім ЛРС, надаючи перевагу розчинам для місцевого застосування та спреям, кількість яких зросла до 11 позицій (по 16,67 %). Зросла кількість гелів – 8 позицій, в порівнянні з 2018 роком їх було лише 5, дані наведені на рис. 3.4.

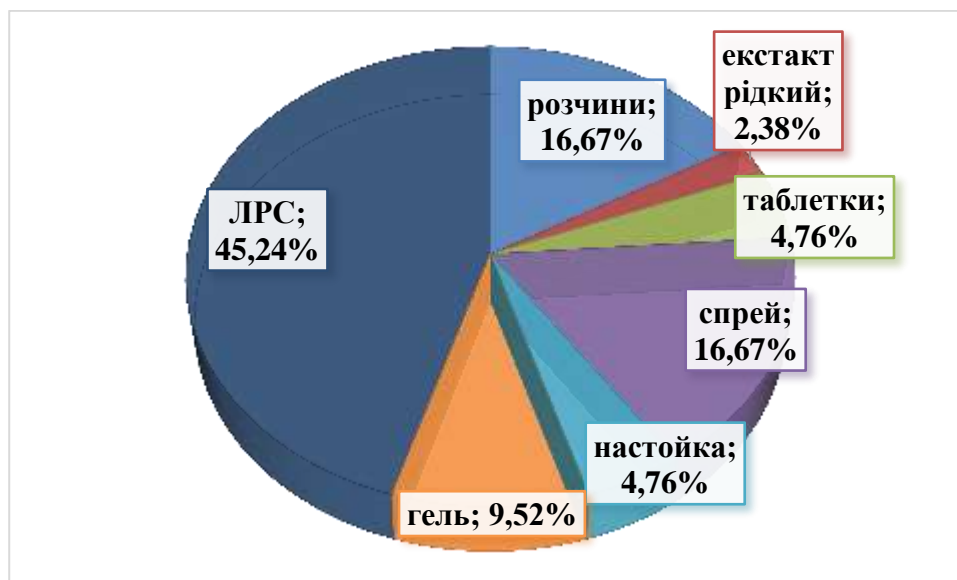

Рисунок 3.4 — Розподіл ЛЗ вітчизняного виробництва відповідно за видом ЛФ

Збройна агресія росії проти України внесла суттєві корективи в ринок всіх ЛЗ. Адже країна-агресор знищила деякі виробничі потужності та ускладнила можливість виготовлення ЛЗ. Тому наступним етапом нашої роботи було вивчення фірм-виробників ЛФ для місцевого застосування в стоматології, а також ми вивчали наявність їх продукції в аптеках міста Тернополя.

Результати аналізу розподілу вітчизняних фірм-виробників залежно від обсягу представлених на українському фармацевтичному ринку зареєстрованих ЛЗ для місцевого застосування у стоматології подані у таблиці 3.1. Як видно, що із зареєстрованих виробниками 84 позицій групи ЛЗ А01А в аптеках наявні 57 позицій, що становить майже 68 %. Такі результати свідчать про високий попит у місцевого населення в препаратах вітчизняного виробництва та про довіру до виробників, які в умовах війни здатні виготовляти ЛЗ.

Таблиця 3.1. Розподіл вітчизняних фірм-виробників залежно від обсягу представлених на українському фармацевтичному ринку зареєстрованих ЛЗ для місцевого застосування у стоматології у 2024 р.

№ п/п	Фірма виробник	Розчини	Спрєї	Гелі	Таблетки	Настойки	Екстракти	ЛРС	Всього
1.	ТОВ Тернофарм	3/3			1/1	1/1		10/1	15/6
2.	ПрАТ ФФ «Віола»			5/1				8/7	13/8
3.	ВАТ «Лубнифарм»						2/2	9/5	11/7
4.	ЗАТ «Ліктрави»							9/8	9/8
5.	ТОВ «ФФ «Вертекс»	1/1	1/1		3/2				5/4
6.	ПАТ Хімфармзавод «Червона зірка»	2/1	2/1			1/1			5/3
7.	АТ «Стома»		4/3						4/3
8.	ПАТ «Фітофарм»	2/1		1/1		1/1			4/3
9.	АТ «Фармак»	1/1	2/2						3/3
10.	Спільне україно-іспанське підпр .Спекро Україна»		3/3						3/3
11.	ТОВ ФК «Здоров'я»		1	2/2					3/2
12.	ТОВ «Славія 2000»	2/2							2/2
13.	ТОВ «Фарма Черкас»	2/2							2/2
14.	ТОВ «Мікрофарм»		1/1						1/1
15.	ПрАТ «Технолог»	1/1							1/1
16.	ТОВ «ДКП «Фарма-					1/1			1/1

	цевична фабрика»								
17.	ТОВ «Панацея»							1	1
18.	ТОВ «Фітолік»							1	1
	Всього	14/12	14/11	8/4	4/3	4/4	2/2	38/21	84/57
Примітка: «/п» - подана кількість наявних ЛЗ в аптеках м. Тернополя									

В результаті досліджень встановлено, що найбільшим виробником продукції цієї групи є ТОВ Тернофарм, яким зареєстровано 15 позицій ЛЗ, проте в аптеках м. Тернополя наявні 6 позицій (9 позицій ЛРС - відсутні).

Наступними по кількості ЛЗ ідуть ПрАТ ФФ «Віола» - 13 позицій та ЗАТ «Ліктрави» - 9, з яких в аптеках міста наявні по 8 позицій. У виробника ВАТ «Лубнифарм» з 11 заявлених присутні 7, дещо менша кількість у ТОВ «ФФ «Вертекс» - 4 з 5. По 3 ЛЗ цієї групи виробників ПАТ Хімфармзавод «Червона зірка», АТ «Стома», ПАТ «Фітофарм», АТ «Фармак» та Спільне україно-іспанське підприємство «Спекро Україна» відпускаються з аптек міста.

3.2. Дослідження асортименту ЛЗ для місцевого застосування у стоматології в аптеках м. Тернополя, цінова політика

Поняття «доступність ліків», за визначенням ВООЗ, включає два аспекти: фізичну доступність, тобто наявність якісних ліків у необхідній кількості й асортименті, та економічну доступність ЛЗ, яка безпосередньо пов'язана з купівельною спроможністю пацієнта та раціональним використанням фінансових ресурсів державою на надання фармацевтичної допомоги.

Тому наступним нашим завданням було дослідження та порівняння асортименту ЛЗ для місцевого застосування у стоматології в різних аптеках міста Тернополя, адже головною показником успішності аптечних закладів є наявність відповідного асортименту препаратів. Нами вибрані як великі мережеві аптеки так і невеликі мережі, яких в м. Тернопіль є 1-3 аптеки. Об'єктами досліджень були аптеки «Подорожник», «Аптека низьких цін», «Аптека 31», аптека «D.S.», аптека «БАМ», аптека «Здорова родина», аптека «Джерела здоров'я», «Аптека 24», аптека «Рецептіка», аптека «Калина +», «Аптека 78», результати представлені на рис. 3.5.

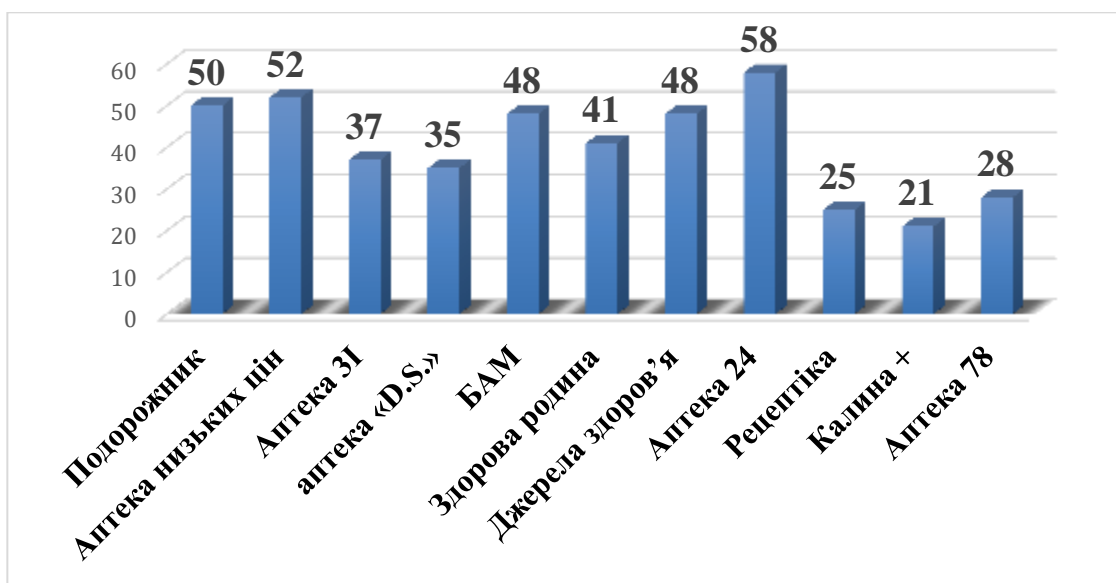

Рисунок 3.5 — Асортимент ЛЗ для місцевого застосування у стоматології в аптеках м. Тернополя.

За результатами опитування та аналізу сайту <https://tabletki.ua/> нами встановлено, що найбільший асортимент ЛЗ даної групи наявний у мережевих аптеках «Аптека 24» - 58 позицій, «Аптека низьких цін» 52 та «Подорожник» - 50 позицій. По 48 позицій даної групи в аптеках «БАМ» та «Джерела здоров'я». Слід відзначити, що в аптеках тека «Калина +» зареєстровано всього лише 21 ЛЗ, дещо більша кількість у аптек «Рецептіка» та «Аптека 78».

Проведені дослідження дозволили нам розрахувати глибину товарного запасу ЛЗ досліджуваної групи в даних аптеках (табл. 3.2). За результатами досліджень слід зробити висновки про недостатність забезпечення жителів міста ЛЗ, так як лише в Аптека 24 глибина товарного запасу становить 50 %, всі решта мають ще гіршу забезпеченість ЛЗ даної групи. Зовсім низький рівень товарного запасу в аптеках «Калина +» - лише 18 % та в аптеках «Рецептіка» та «Аптека 78» 25 і 28 %, відповідно.

Таблиця 3.2. — Товарний запас ЛЗ для місцевого застосування у стоматології в аптеках м. Тернополя

№ п/п	Назва аптеки	Кількість позицій ЛЗ, шт	Глибина товарного запасу, %
1	Подорожник	50	43
2	Аптека низьких цін	52	46
3	Аптека 3і	37	32
4	аптека «D.S.»	35	30
5	БАМ	48	31
6	Здорова родина	41	35
7	Джерела здоров'я	48	31
8	Аптека 24	58	50
9	Рецептіка	25	22
10	Калина +	21	18
11	Аптека 78	28	24

Ціна відноситься до категорії контрольованих факторів маркетингу. Тому детальна розробка цінової політики є надзвичайно важливим завданням фармацевтичного підприємства.

Для детального аналізу цінової кон'юнктури можна використати такі показники, як коефіцієнт ліквідності ціни (K_{liq}) та коефіцієнт адекватності платоспроможності ($K_{a.s.}$). Визначення коефіцієнтів ліквідності ціни (K_{liq}), адекватності платоспроможності ($K_{a.s.}$), доступності (К. д.) наведені в таблиці «Цінова політика».

Коефіцієнт ліквідності ціни показує співвідношення між максимальною і мінімальною ціною конкретного ЛЗ в певний період часу і на конкретному ринку. Вказаний коефіцієнт може знаходитися в межах від 0,1 до 1,0 і вище. Якщо даний коефіцієнт складає від 0,5 і вище, це означає, що коливання цін складає від 50% і вище. Коли коефіцієнт ліквідності перевищує 1,0, це означає, що розмах цін на даний ЛЗ характеризується більш ніж стовідсотковою різницею. Результати розрахунків коефіцієнт ліквідності ціни для препаратів обраної групи надано в додатку 2.

При аналізі ЛЗ, що застосовується при ураженні СОПР, було встановлено, що коефіцієнт ліквідності більшості препаратів менше, ніж 0,5, тобто більша частина виробників встановила такі ціни, які є коректними та етичними по відношенню до споживача.

Встановлено, що у 10 ЛЗ (12 %) коефіцієнт ліквідності більший 1,0 розмах цін на даний ЛЗ характеризується більш ніж стовідсотковою різницею. Для 8 ЛЗ (9,8 %) K_{liq} менший 0,2, що свідчить про сталу ціну препаратів.

Величина коефіцієнту ліквідності, перш за все, залежить від протяжності каналу розподілу. Збут вітчизняних препаратів відбувається в основному одно-, дворівневим або нульовим маркетинговим каналом, тому коефіцієнт ліквідності для них не перевищує число 0,15-0,5.

Для оцінки впливу купівельної спроможності пацієнтів на величину попиту в ЛЗ доцільно розраховувати такий показник, як коефіцієнт адекватності платоспроможності.

Низький показник коефіцієнта адекватності платоспроможності забезпечує доступність препарату та гарантує в умовах низького платоспроможного попиту населення продаж даного препарату. Дослідження коефіцієнта адекватної платоспроможності показало, що у всіх ЛЗ він коливається до 1%, це означає, що всі препарати є доступними і мають великий попит серед населення з низькою платоспроможною здатністю.

Цінову кон'юнктуру ринку можна аналізувати і за таким показником, як *коефіцієнт доступності* (K_d). Модуль зазначеного коефіцієнта показує доступність препарату. Чим більше значення коефіцієнта, тим доступнішим для споживача є препарат на ринку.

Проаналізувавши коефіцієнт доступності було встановлено, що він у всіх ЛЗ більший за 0,9, тобто засоби є доступними на ринку.

3.3 Аналіз та результати опитування фармацевтичних працівників

Завдяки своїм професійним знанням та безпосередньому контакту з пацієнтами фармацевти відіграють важливу роль у виявленні, консультуванні та наданні відповідного лікування уражень СОРП. Опитування, проведене серед фармацевтичних працівників в Україні, було проведено з метою комплексного дослідження частоти уражень СОРП серед пацієнтів аптек, визначення найпоширеніших симптомів, визначення рекомендацій щодо лікування та дослідження проблем, з якими стикаються фармацевти під час своєї роботи.

Демографічні дані учасників опитування: Найбільша кількість опитаних фармацевтів (66 особи) належить до вікової групи від 18 до 25 років, що є значною частиною молодих працівників. Враховуючи те, що двоє людей віком більше сорока років взяли участь в опитуванні, було також представлено досвідчених працівників. Забезпечуючи репрезентативність даних, учасники опитування представляли різні області України за географічним розподілом. Найбільша кількість людей, які відповіли, походила з Хмельницької (24 осіб) та Тернопільської областей (18 осіб), Київської області (6 особи) та Івано-Франківської області (8 особи). З меншою кількістю представників інші регіони країни також були охоплені (див. Рис. 3.6).

Рисунок 3.6 — Географічний розподіл учасників анкетування

Найбільша кількість працівників у галузі фармації становила посаду асистента фармацевта (32 осіб). Крім того, в опитуванні прийняли участь 30 завідувачів аптек, 22 фармацевтів, 4 завідувачів аптечного складу (бази) та 4 фармацевтів-інтернів. Таким чином, опитування охоплено фармацевтичні працівники з багатьох географічних регіонів України, що належать до різних вікових груп та посад (див. Рис. 3.7).

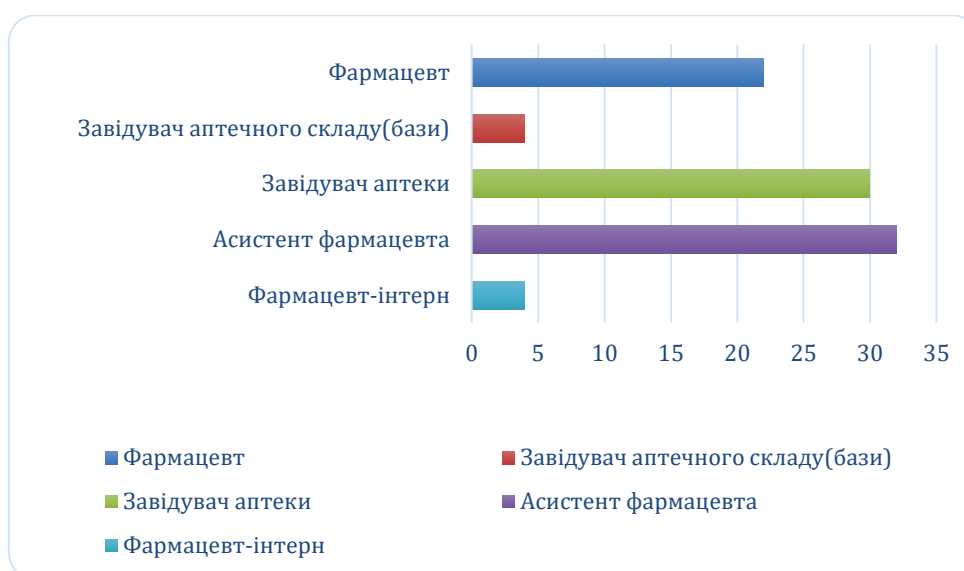

Рисунок 3.7 — Розподіл учасників анкетування згідно займаним посадам

Більшість опитаних фармацевтичних працівників (76 осіб) працюють в аптечній мережі, що свідчить про сучасні тенденції на фармацевтичному ринку України. З метою забезпечення різноманітності вибірки також були представлені три особи від фізичних осіб-підприємців (ФОП) і п'ять осіб від комунальних аптек.

Коли мова заходить про стаж роботи в аптеці, найбільша група респондентів (58 осіб) мала стаж від 1 до 5 років, що свідчить про те, що більшість з них були досить молодими. Однак опитування також охопило досвідчених працівників — двадцять людей працювали від шести до п'ятнадцяти років, десять — до одного року, а чотири людини працювали

понад п'ятнадцять років. Це забезпечило різноманітність вибірки за цим критерієм.

Інформація про аптеки та ураження СОРП

Що стосується місця проживання, переважна більшість опитаних (64 особи) проживають у містах. Це може бути пов'язано з тим, що в міських районах є більше аптек. Тим часом опитування також охопило фармацевтів, які проживають у селищах міського типу (16 осіб).

Таким чином, дані опитування охоплюють фармацевтичних працівників із різних форм власності аптекних закладів, з різним стажем роботи та місцем проживання, що дозволяє комплексно дослідити поширеність ураження СОРП серед цієї професійної групи в Україні.

Більшість опитаних фармацевтичних працівників (58 осіб) відповіли «Ні» на запитання «Чи знаходиться ваша аптека поряд зі стоматологією/стоматологічним кабінетом?», тоді як 34 осіб відповіли «Так», як показано на наступному графіку. Оскільки розташування стоматологічних кабінетів може впливати на кількість скарг на ураження слизової оболонки рота серед пацієнтів аптек, ця інформація може бути корисною для вивчення поширеності цих скарг серед пацієнтів аптек.

Відповіді респондентів варіювалися щодо кількості пацієнтів з ураженнями слизової оболонки рота. 32 респондентів сказали, що зустрічають таких пацієнтів «дуже рідко», а 28 — «кілька разів на тиждень». Ще двадцять людей стикаються з такими випадками «кілька разів на місяць», а дванадцять опитаних фармацевтів зустрічають пацієнтів з ураженнями слизової оболонки рота щодня.

Лікування уражень слизової оболонки рота

Згідно з даними опитувань, симптоми захворювання СОРП найчастіше включають виразки в роті (38 випадків). Крім того, у 28 випадках був афтозний стоматит, а також інші симптоми, які не були зазначені окремо. Крім того, вісім випадків стосувалися виразок на губах, як показано на графіку 4.3. Ці дані

дають уявлення про найпоширеніші симптоми уражень СОРП, з якими стикаються фармацевтичні працівники під час виконання своїх професійних обов'язків, результати опитування наведена на рис. 3.8.

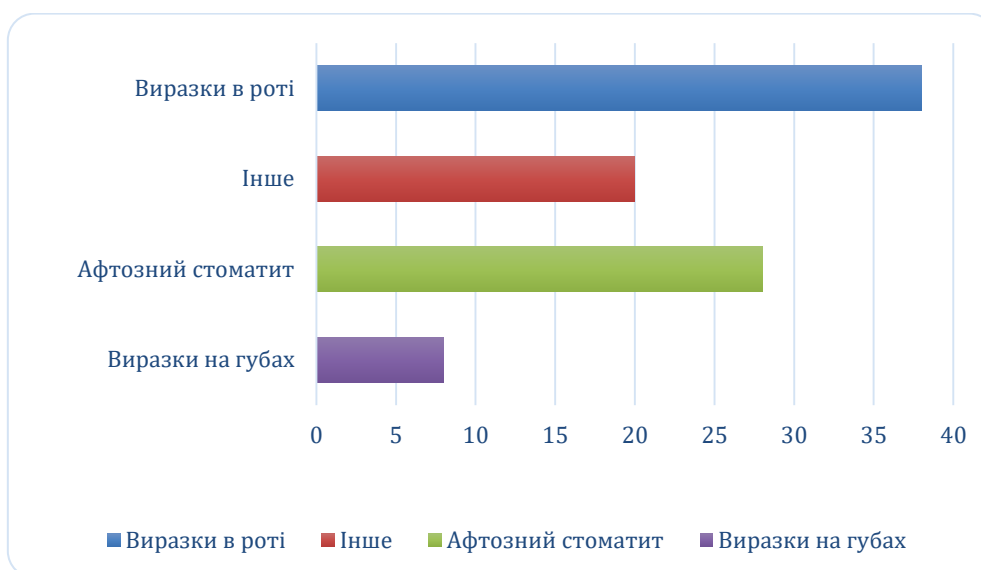

Рисунок 3.8 — Симптоми уражень СОРП з якими звертаються в аптеку.

Таким чином, результати опитування дають уявлення про поширеність ураження СОРП серед пацієнтів аптек, частоту, з якою фармацевти зустрічаються з цими пацієнтами, а також найпоширеніші симптоми ураження слизової оболонки порожнини рота, з якими стикаються фармацевти у своїй практиці.

Фармацевтичні працівники найчастіше рекомендують протимікробні та антисептичні препарати для місцевого застосування для лікування уражень слизової оболонки рота (68 випадки). Це може бути пов'язано з тим, що потрібно боротися з запаленням і інфекціями в ротовій порожнині. Крім того, у восьми випадках рекомендуються протизапальні препарати та чотирнадцять випадків місцевих анестетиків, які можуть допомогти зменшити запалення та больові відчуття. У двох випадках були наведені альтернативні методи лікування (див. рисунок 3.9).

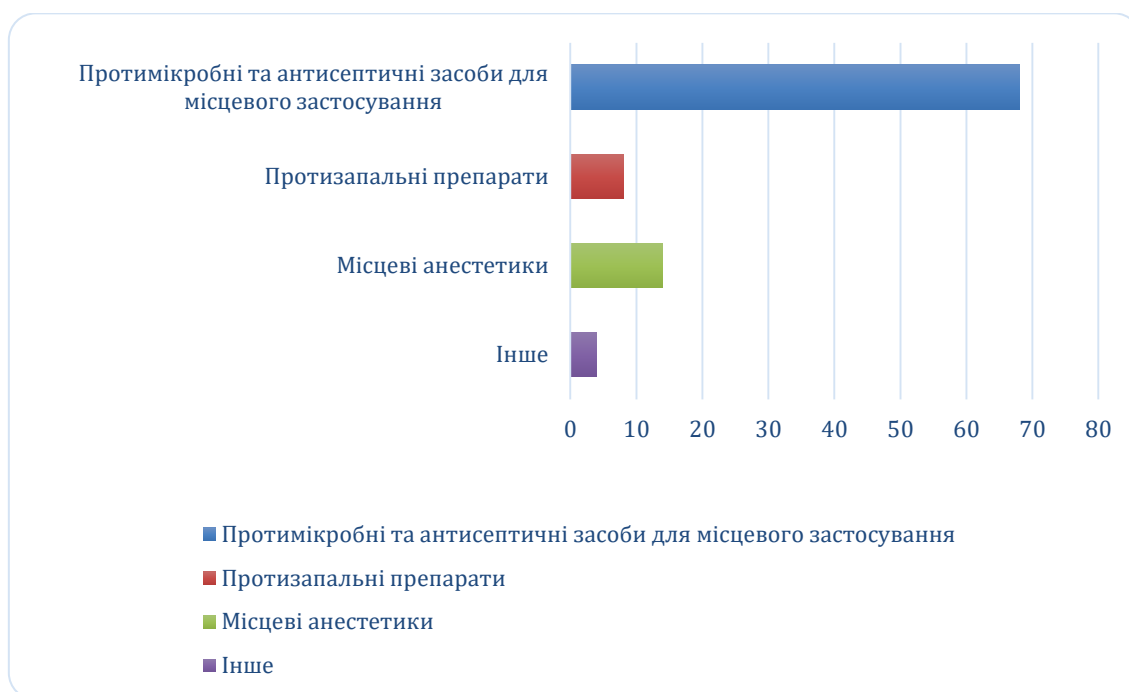

Рисунок 3.9 — Рекомендації фармацевтичних працівників щодо засобів для місцевого застосування при лікуванні уражень СОПР

Найчастіше серед факторів, які впливають на вибір ЛЗ для лікування уражень СОПР, ефективність препаратів була зазначена респондентами (62 випадок). Це свідчить про те, що фармацевти докладають зусиль, щоб надати своїм пацієнтам максимально ефективну терапію. Крім того, враховувалися рекомендації лікаря (14 випадків), що свідчить про те, наскільки важливо співпрацювати між фахівцями з різних галузей. Крім того, у десяти випадках були враховані зручність використання препарату, ціна (чотири випадки) та інші фактори (чотири випадки).

Препарати, консультації та виклики у лікуванні уражень слизової оболонки рота.

Фармацевтичні працівники вважають, що метронідазол дента найкраще лікує ураження слизової оболонки рота (66 випадки). При лікуванні інфекційних уражень ротової порожнини найпоширенішим антибіотиком є метронідазол. Стоматидин (48 випадки), стоматофіт (28 випадків), хлоргексидин дента (38 випадків) і фітодент (16 випадків) — це препарати, які

мають антимікробні та протизапальні властивості для місцевого застосування. У восьми випадках інші препарати були зазначені для лікування цих станів (див. рис. 3.10).

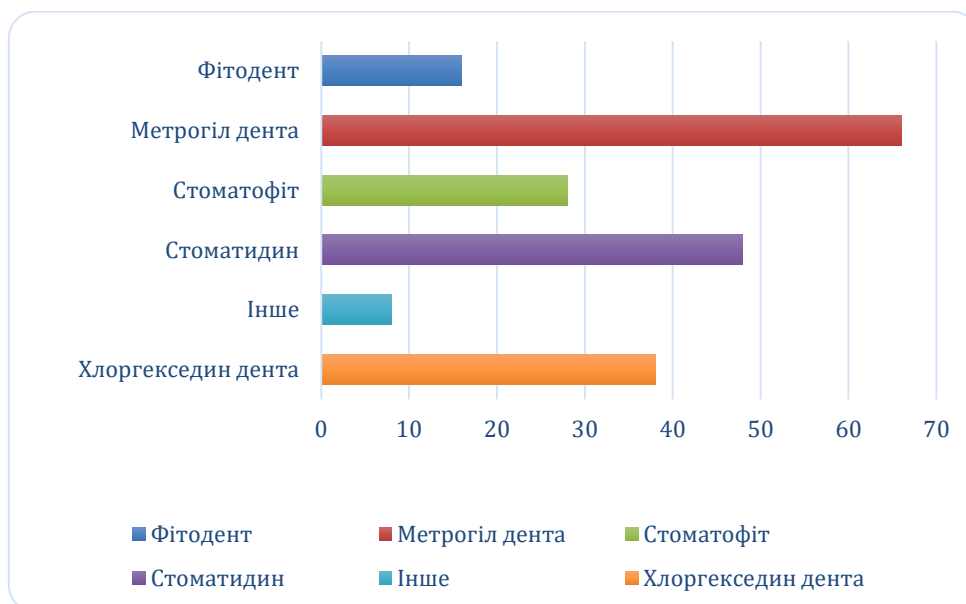

Рисунок 3.10 — Рейтинг найчастіше запитуваних ЛЗ для місцевого застосування в стоматології

Найчастіше пацієнти отримували консультації щодо застосування ЛЗ для лікування уражень слизової оболонки рота за варіантом «Час від часу» (52 випадків). Це може означати, що фармацевти надають консультації відповідно до потреб пацієнтів. Водночас двадцять два респонденти сказали, що вони рідко надають консультації, тоді як чотирнадцять сказали, що вони надають консультації регулярно. Лише шестеро з опитаних заявили, що вони ніколи не надають таких консультацій.

Найбільшими проблемами або перешкодами, які респонденти виявили під час рекомендації ЛЗ для лікування уражень СОРП, були висока ціна препаратів (28 випадків) і невеликий вибір ЛЗ (40 випадків). Ці елементи можуть зробити доступ до лікування для пацієнтів складним. Крім того, шістнадцять випадків стосувалися недостатньої інформації про препарати, що вказує на те, що фармацевтичні працівники потребують додаткової освіти. Крім

того, побічні ефекти, про які повідомлялося десять випадків, були однією з проблем при рекомендації ліків (рис. 3.11).

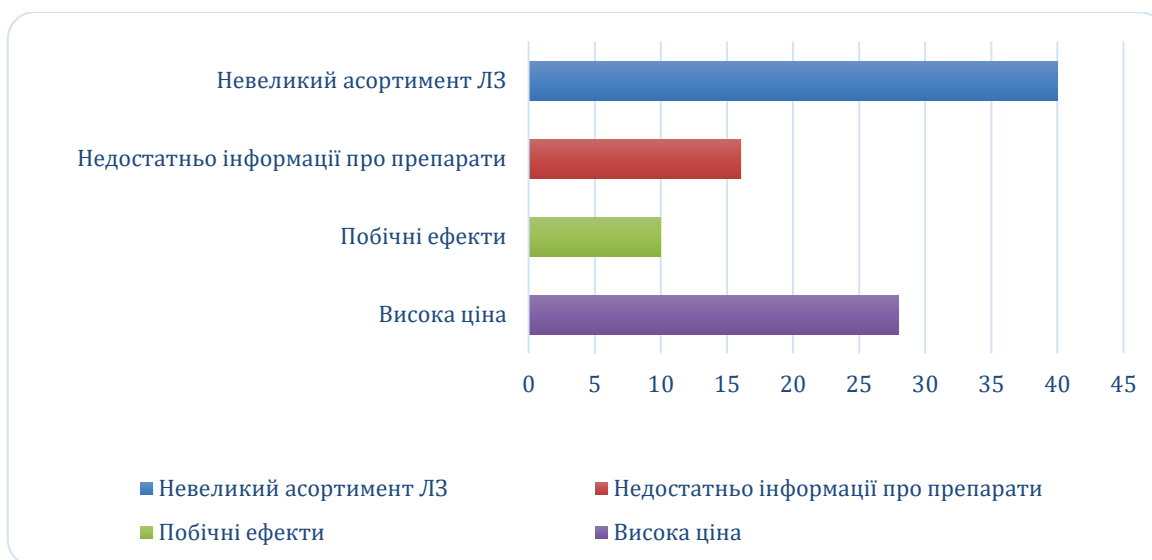

Рисунок 3.11 — Основні проблеми та перешкоди при рекомендації лікарських засобів для лікування уражень слизової оболонки рота

Таким чином, опитування надало детальну інформацію про препарати, які фармацевтичні працівники вважають найефективнішими, частоту консультування пацієнтів і основні труднощі, з якими вони стикаються, коли рекомендують ліки для лікування уражень слизової оболонки порожнини рота.

Опитування, проведене серед фармацевтичних працівників в Україні, дало корисні дані щодо поширеності уражень слизової оболонки порожнини рота, симптомів пацієнтів і методів лікування цих станів у фармацевтичній практиці.

Результати показали, що пацієнти аптек часто страждають на виразки в роті, афтозний стоматит та інші ураження слизової оболонки. Фармацевтичні працівники стикаються з такими випадками з різним ступенем частоти, від щоденного до надзвичайно рідкісного.

Найчастіше для лікування уражень СОРП рекомендуються місцеві протимікробні, антисептичні та протизапальні препарати. Вибір ліків здебільшого залежить від рекомендацій лікарів, зручності використання та

ефективності. Найпоширенішими формами ліків були розчини, гелі та таблетки.

Основними проблемами, з якими стикаються фармацевтичні працівники, є висока вартість ліків, обмежений вибір ліків, недостатня інформація про них і потенційні побічні ефекти.

ВИСНОВКИ

За результатами досліджень виконаних в рамках даної кваліфікаційної роботи, аналізу літератури та анкетування серед працівників, які працюють у різних аптеках, можемо зробити наступні висновки:

1. Детально розглянуто структуру, функції СОРП, ураження та протоколи лікування, зосереджуючись на використанні ЛЗ для місцевої терапії, яка має ряд переваг порівняно з системним введенням.

2. За допомогою контент-аналізу Державного реєстру ЛЗ вивчено, та проведено сегментацію ЛЗ, що належать до групи А01А «Засоби для застосування в стоматології» щодо країни та фірм виробників, виду ЛФ. Встановлено, що станом на 1 квітня 2024 року на фармацевтичному ринку України було зареєстровано 116 позицій стоматологічних ЛЗ для місцевого застосування, з яких 72,4 % були виготовлені в Україні. Основними виробниками є ТОВ "Тернофарм", ПрАТ ФФ "Віола" та ЗАТ "Ліктрави". Польща, Індія, Німеччина та інші є найбільшими імпортерами.

3. Вивчено асортимент та глибину товарного запасу ЛЗ для місцевого застосування у стоматології в різних аптеках міста Тернополя. Встановлено, що в аптеках Тернополя доступні лише 68 % вітчизняних ЛЗ, а глибина товарного запасу коливається від 18 до 50 %. Це свідчить про нерівномірний розподіл і низьку доступність ліків для населення.

4. Досліджено цінову кон'юнктуру ринку ЛЗ даної групи, використовуючи такі показники, як коефіцієнт ліквідності ціни, коефіцієнт адекватності платоспроможності та коефіцієнт доступності, і встановлено, що засоби є доступними на ринку.

5. За результатами проведеного опитування серед фармацевтичних працівників визначено частоту звернень пацієнтів з ураженнями слизової

оболонки порожнини рота, симптоми, методи лікування та труднощі, з якими стикаються фармацевти. Вибір ЛЗ залежить, перш за все, від рекомендацій лікарів, ефективності та простоти використання. Основні проблеми, які зазначали фармацевтичні працівники це висока вартість ЛЗ, обмежений вибір, недостатньо інформації про препарати та потенційні побічні ефекти.

АНОТАЦІЯ

Тема роботи: «МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ ТЕРАПІЇ УРАЖЕНЬ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ РОТА »

Виконала студентка V курсу заочної форми навчання спеціальності «Фармація, промислова фармація» Марія САРАНЧУК

Тернопіль 2024

Коротка анотація:

У роботі проведено комплексний маркетинговий аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку у сегменті лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології при лікуванні уражень слизової оболонки порожнини рота. Досліджено особливості будови й функцій слизової оболонки ротової порожнини, можливі ураження та протоколи їх лікування. Вивчено асортимент зареєстрованих в Україні препаратів групи А01А "Засоби для застосування в стоматології" за даними Державного реєстру лікарських засобів. Проаналізовано асортимент та глибину товарного запасу цих препаратів в аптечній мережі м. Тернополя. Досліджено цінову кон'юнктуру ринку з використанням коефіцієнтів ліквідності ціни, адекватності платоспроможності та доступності. Проведено анкетування фармацевтичних працівників щодо поширеності застосування даної групи лікарських засобів.

Перспективи подальших досліджень у сфері лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології є обширними і включають такі напрямки: перше, потребує поглибленого аналізу цінової доступності для різних соціально-економічних груп населення; друге, дослідження факторів, що впливають на коливання цін на імпортовані препарати; третє, вивчення рівня

обізнаності споживачів щодо лікарських рослин; четверте, оцінка потреби в розширенні асортименту комбінованих лікарських засобів рослинного походження; і п'яте, аналіз доцільності впровадження нових сучасних лікарських форм для місцевої терапії уражень слизової оболонки рота, таких як мукоадгезивні плівки та пролонговані форми.

Ключові слова: слизова оболонка ротової порожнини, лікарські засоби для місцевого застосування в стоматології, маркетинговий аналіз, асортимент, цінова кон'юнктура.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гасюк Н.В. Цитологічні і цитогенетичні особливості слизової оболонки порожнини рота людини в нормі та при запальному процесі .[автореферат в Інтернеті]. Київ: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця; 2016. Доступно <https://repository.pdmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f76eb0a-74bd-4a97-929c-4205aa0beab1/content>
2. Hearnden V, Sankar V, Hull K, Juras DV, Greenberg M, Kerr AR, Lockhart PB, Patton LL, Porter S, Thornhill MH. New developments and opportunities in oral mucosal drug delivery for local and systemic disease. *Adv Drug Deliv Rev.* 2012 Jan;64(1):16-28. doi: 10.1016/j.addr.2011.02.008. Epub 2011 Mar 1. PMID: 21371513.
3. State characteristics of the problem of oral cavity environmental system OV Dobrovolska, NV Hasiuk, OV Klytynska - *Wiad Lek.* 2020;73(5):1037-1040 DOI: 10.36740/WLek202005137.
4. Grandview Research. (2023). Oral Mucositis Drugs Market Size, Share & Trends Analysis Report By Drug Class (Glucocorticoids, Antibiotics, Anesthetics), By Route of Administration, By Distribution Channel, And Segment Forecasts, 2023 - 2030. <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/ pharmaceutical-market-report>
5. Hasiuk N.V. Description of the polymorphic variants of nuclear transcription factor NF-kB1 as predictors of generalized periodontitis development . *Ukrainian Scientific Medical Youth Journal.* 2016; 1 (93): 105-107. (UA).
6. Hasiuk N.V., Levandovsky R.A., Borodach V.O., Klytynska O. et al. Morfological substantiation of criteria of prediction of clinical cours of generalized periodontitis. *World of medicine and biology.* 2018; 3 (65): 46–50.
7. Бандрівський Ю. Л. Дослідження параметрів мінерального складу ротової рідини у хворих на генералізований пародонтит різного ступеня важкості в осіб з різною груповою приналежністю крові / Ю. Л. Бандрівський // *Новини*

стоматології. - 2019. - № 1. - С. 70-74. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ns_2019_1_16.

8. Nancy, A. (2017). *Orban's Oral Histology and Embryology*. Elsevier Health Sciences.
9. Winning, L., & Townsend, G. C. (2021). *Embryology and Histology of the Oral Mucosa*.
10. Dutzan, N., Abusleme, L., Greenwell-Wild, T., & Munoz-Caro, T. (2020). Mucosal immune dysregulation in periodontitis: From inflammatory initiators to advanced disease. *Periodontology 2000*, 82(1), 125-147.
11. Roper, S. D. (2021). Taste bud organization and morphology. In *The Senses: A Comprehensive Reference (Second Edition)* (pp. 115-133). Academic Press.
12. Neville, B. W., Damm, D. D., Allen, C. M., & Chi, A. C. (2016). *Oral and maxillofacial pathology*. Elsevier Health Sciences.
13. Squier, C.A., & Brogden, K.A. (2011). Human oral mucosal immunity. In *Mucosal Immunology (Fourth Edition)*, pp.1689-1704. Academic Press.
14. Sonis, S.T., & Villa, A. (2018). Oral mucositis in cancer therapy. *Journal of Supportive Oncology*, 16(3), pp.1-16.
15. Varanakulasingam, S., Ditrich, T., Bornstein, M.M., Casals Peidro, E., PreShO, P.M., Walter, K., Wennstrom, J.L., & Bergstrom, J. (2010). Health risks of oral tobacco use and effects of cessation. *International Dental Journal*, 60(1), pp.7-30.
16. Grinde, B. (2013). Herpesviruses: latency and reactivation–viral strategies and host response. *Journal of Oral Microbiology*, 5(1), p.22766.
17. Syrjanen, S. (2018). Human papillomavirus infections and oral tumors. *Medical Microbiology and Immunology*, 207(3), pp.123-141.
18. Мельничук Г. М., Політун А. М., Ковальчук Л. Є., Ерстенюк Г. М. Алгоритм виникнення й розвитку генералізованого пародонтиту та пародонтозу. Схема комплексного лікування генералізованого пародонтиту // Науковий журнал “Назва”. – 2013. – № 1. – С. 35–40.

19. М. Т. Слобода, Л. Ю. Мінько (2022). Системні захворювання як фактор ризику прогресування захворювань пародонта. Журнал "Клінічна стоматологія. 2022. № 3" ТНМУ.
20. Наказ МОЗ України № 566 від 23.11.2004 р. Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія“, „терапевтична стоматологія“, „хірургічна стоматологія“, „ортодонтія“, „дитяча терапевтична стоматологія“, „дитяча хірургічна стоматологія“
<https://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=9473>
21. Aravinda, K., & Joseph, T. I. (2022). Oral mucosal lesions in allergic disorders: A comprehensive review. *Journal of Oral and Maxillofacial Pathology*, 26(1), 4-15.
22. Zhang, L., Purev, E., & Rossi, F. M. (2020). *Oral Diseases*, 26(7), 1470-1481.
23. Iglesias-Bartolome, R., & Martin-Rodrigues, P. (2022). Mechanisms of oral mucosal wound healing: from molecular processes to therapeutic targets. *Cells*, 11(6), 957.
24. Liu, X., Zhao, C., Yan, Z. M., & Hua, H. (2016). *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (1), CD004150.
25. Mendes, M. L., Peteresen, K., & Bernd, M. (2016). *Journal of Pharmacy & BioAllied Sciences*, 8(3), 172-177.
25. Chakhachiro, K., & NACHEM, R.Y. (2021). Saliva and antimicrobial functions in the oral cavity: A review. *Pathogens*, 10(12), p.1572.
26. Державний реєстр лікарських засобів України [Інтернет]. Доступно: <http://www.drlz.kiev.ua/>
27. Довідник «Компендіум» [Інтернет]. Доступно: <http://compendium.com.ua>
28. Громовик Б. П., Гасюк Г. Д., Левицька О. Р. Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади. Вінниця : Нова книга, 2004. С. 217.
29. Немченко А. С., Косяченко К. Л., Немченко О. А. Ціноутворення на лікарські засоби : монографія. 2-ге вид., доп. та перероб. Харків : Апостроф, 2012. 304 с.

30. Коефіцієнт адекватності платоспроможності. Фармацевтична енциклопедія України. – URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8076/koeficiyent-adekvatnostiplatospromozhnosti>
31. Немченко А. С., Кухтенко О. С., Гладух Є. В. Маркетингові дослідження ринку лікарських засобів для лікування варикозного розширення вен та запальних захворювань суглобів. Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2017. Т. 3, № 3. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.24959/sphhcj.17.87> .
32. Аналіз економічної доступності окремих груп кардіологічних препаратів в Україні за 2016–2020 роки Н. А. Симоненко, М. В. Подгайна, А. С. Немченко, О. С. Шпичак *Фармацевтичний часопис*. 2021. № 2 79-86. DOI <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2021.2.12183>
33. Оцінка економічної доступності лікарських засобів протівірусної дії рослинного походження, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку В. П. Ходаківська, Н. М. Сеньків *Вісник фармації* 1 (103) 2022, 108-114 <https://doi.org/10.24959/nphj.22.64>
34. Kozyr, G. R., Vasenda M. M., Mits, I. R., & Kozyr, R. L. (2018). Дослідження асортименту лікарських засобів для місцевого застосування в стоматології. *Фармацевтичний часопис*, (1, 2018), 74–80. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2018.1.8620>

ДОДАТКИ

№ п/п	Найменування препарату	Форма випуску	Фірма виробник	Країна виробник	Діюча Речовина	Допоміжні речовини
1	АльпеКід	таблетки	Др. Густав	Німеччина	Belladonna D6	целюлоза

47

ДОДАТОК А

Асортименту ЛЗ, що використовуються для лікування запалень слизової оболонки рота, зареєстрованих на фармацевтичному ринку України

	Денто		Кляйн ГмбХ & Ко. КГ		15 мг, Chamomilla D6 15 мг, Ferrum phosphoricum D6 15 мг, Hepar sulfuris D12 15 мг, Pulsatilla D6 15 мг;	мікрочисталічна, тальк, лактози моногідрат, магнію стеарат.
2	Ангі.нет	Спрей для ротової порожнини	ЛАБОРАТ ОРИУМ САНИТАТИ С С.Л.	Іспанія	Бензидаміну гідрохлорид	Гліцерин 85%; етанол 96%; олія рицинова поліетоксильована, гідрогенізована; метилпарагідроксибе нзоат (Е 218); сахарин натрію; натрію гідрокарбонат; ароматизатор «Вишня»; вода очищена.
3	Гексосепт	Спрей для ротової порожнини	АТ «СТОМА»	Україна	Гексетидин	Натрію сахаринат; кислота лимонна, моногідрат; натрію гідроксид; гліцерин; етанол (96%); макроголу лауриловий ефір; цинеол (евкаліптол); левоментол; олія м'яти перцевої; вода очищена.
4	Дантінорм Бебі	Розчин для пероральн ого застосуван ня	БУАРОН	Франція	Chamomilla vulgaris 9СН 333,3 мг; Phytolacca decandra 5СН 333,3 мг; Rheum 5СН 333,3 мг;	Вода очищена
5	Декатилен	Спрей для	Лабораторі	Іспанія	Бензидаміну	гліцерин 85%,

	Оріс	ротової порожнини	ум Санітатіс, С.Л.		гідрохлорид	етанол 96%, олія рицинова поліетоксильована гідрогенізована, метилпарагідроксибензоат (Е 218), сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, ароматизатор вишневий, вода очищена.
6	Дентагель	Гель для ясен	ПРАТ «ФІТОФАРМ».	Україна	метронідазолу бензоат, хлоргексидину диглюконат	карбомер, пропіленгліколь, сахарин натрію, динатрію едетат (Трилон Б), триетаноламін, олія м'яти перцевої, вода очищена.
7	Дентінокс-гель Н	Гель для ясен	«Дентінокс Гесельшафт фармасьют іше препарати Ленк та Шуппан»	Німеччина	1 г гелю містить настойки ромашки (Tinctura Matricariae) (1:5) (екстрагент — етанол 70%) 150 мг, лідокаїну гідрохлориду 3,4 мг, полідоканолу 600 (макроголу лаурилефір) 3,2 мг;	пропіленгліколь, ксиліт, сорбіту розчин 70% (Е 420), натрію едетат, карбомер (974Р), натрію гідроксид, полісорбат 20, сахарин натрію, вода очищена.
8	Дентокінд	Таблетки	Др. Густав Кляйн ГмбХ & Ко. КГ	Німеччина	1 таблетка містить Belladonna D6 15 мг, Chamomilla D6 15 мг, Ferrum phosphoricum D6 15 мг, Нepar	Целюлоза мікрокристалічна, тальк, лактози моногідрат, магнію стеарат.

					sulfuris D12 15 мг, Pulsatilla D6 15 мг	
9	Дуба кора	Кора по 100 г у пачках з внутрішнім пакетом	ВАТ "Лубнифарм"	Україна	<i>Quercus cortex</i>	
10	Дуба кора	Кора по 100 г у пачках з внутрішнім пакетом; по 2,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачках або у пачках з внутрішнім пакетом	ЗАТ "Ліктрави"	Україна	<i>Quercus cortex</i>	
11	Дуба кора	Кора по 50 г або по 100 г у пачках з внутрішнім пакетом; по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачці	ПрАТ Фармацевтична фабрика "Віола"	Україна	<i>Quercus cortex</i>	
12	Евкалипта листя	Листя по 50 г у пакетах (у пачці або без пачки); по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20	ЗАТ Фармацевтична фабрика "Віола"	Україна	Евкалипта прувовидного листя (<i>Eucalypti viminalis folia</i>)	
13	Евкалипта настойка	Настойка по 25 мл у флаконах	ТОВ "ДКП "Фармацевтична"	Україна	Настойка листя евкалипта (Tinctura	

			фабрика"		Eucalypti) (1:5) (екстрагент – етанол 70 %)	
14	Евкалипта прутовидн ого листя	Листя по 75 г у пачках з внутрішні м пакетом; по 2,5 г у фільтр- пакетах № 20 у пачках або у пачках з внутрішні м пакетом	ЗАТ "Ліктрави"	Україна	Евкалипта прутовидного листя (<i>Eucalypti viminalis folia</i>)	
15	Евкалипта прутовидн ого листя	Листя по 50 г або по 75 г у пакетах	ВАТ "Лубнифар м"	Україна	Евкалипта прутовидного листя (<i>Eucalypti viminalis folia</i>)	
16	Звіробою трава	Трава по 75 г у пачках з внутрішні м пакетом, по 1,5 г у фільтр- пакетах № 20	ЗАТ "Ліктрави"	Україна	<i>Hyperici herba</i>	
17	Звіробою трава	Трава по 50 г або по 75 г у пачках з внутрішні м пакетом; по 1,5 г у фільтр- пакетах № 20	ПрАТ Фармацевт ична фабрика "Віола"	Україна	<i>Hyperici herba</i>	
18	Звіробою трава	Трава по 50 г або по 75 г у пачках з	ВАТ "Лубнифар м"	Україна	<i>Hyperici herba</i>	

		внутрішні м пакетом				
19	Зіпелор	Розчин для ротової порожнини	АТ «Фармак».	Україна	Benzydamine 1 мл розчину містить бензидаміну гідрохлориду 1,5 мг	Етанол 96%, гліцерин, метилпарабен (Е 218), сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, м'ятний ароматизатор, хіноліновий жовтий 70% (Е 104), синій патентований V (Е 131), вода очищена.
20	Зіпелор	Спрей для ротової порожнини.	АТ «Фармак».	Україна	Benzydamine 1 мл спрею містить бензидаміну гідрохлориду 1,5 мг	Етанол 96%, гліцерин, метилпарабен (Е 218), сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, м'ятний ароматизатор, вода очищена.
21	Зіпелор форте	Спрей для ротової порожнини.	АТ «Фармак».	Україна	Benzydamine 1 мл спрею містить бензидаміну гідрохлориду 3,0	Етанол 96%, гліцерин, метилпарабен (Е 218), сахарин натрію, макрогол гліцерилгідроксистерат, м'ятний ароматизатор, вода очищена.
22	ЗУБНІ КРАПЛІ	Краплі по 10 мл у флаконах	ПАТ "Фітофарм	Україна	Олії м'ти перцевої – 0,031г, камфори Рацемічної – 0,064г, Валеріани настойки (tinctura	

					Valerianae) (1:5)(екстрагент – Етанол 70%).	
23	ЗУБНІ КРАПЛІ	Краплі по 10 мл у флаконах; по 20 мл у флаконах- крапельни цях у пачці або без пачки	ТОВ "Тернофар м"	Україна	Олії м'ти перцевої – 0,031г, камфори Рацемічної – 0,064г, Валеріани настойки (tinctura Valerianae) (1:5)(екстрагент – Етанол 70%).	
24	Камідент- Здоров'я	Гель для ротової порожнин и	Товариств о з обмежено ю відповідал ьністю «Фармацев тична компанія «Здоров'я» .	Україна	1 г гелю містить лідоканіну гідрохлориду 20 мг, ромашки квіток настойки (1:8,5) (екстрагент — етанол 70%) 200 мг, тимолю 1 мг;	метилпарабен (Е 218), карбомер, сахарин натрію, триметамол, олія корична, вода очищена.
25	Камістад® -гель Н	Гель	СТАДА Арцнайміт тель АГ	Німеччина	1 г гелю містить лідоканіну гідрохлориду моногідрату — 20 мг, екстракт квітів ромашки (<i>Matricaria recutita L.</i>) (1:4– 5) (екстрагент етанол 50% (об./об.) з 1,37% триметамолу) — 185 мг;	бензалконію хлориду розчин 50%, олія кори коричневого дерева, сахарин натрію, карбомери, триметамол, кислота мурашина 98%, етанол 96%, вода очищена.
26	Кандід	Розчин для ротової порожнин	Гленмарк Фармасьо тикалз ЛТд	Індія	clotrimazol; 1 мл розчину	пропіленгліколь, гліцерин

		и			містить клотримазолу 10 мг	
27	Метровіол Дента	Гель для ясен	ПрАТ Фармацевт ична фабрика «Віола».	Україна	Метронідазолу бензоат, хлоргексидину глюконат; 1 г гелю містить метронідазолу бензоату у перерахуванні на метронідазол — 10 мг, розчину хлоргексидину глюконату 20% у перерахуванні на хлоргексидину диглюконат — 0,5 мг	Карбомер, пропіленгліколь, сахарин натрію, динатрію едетат (Трилон Б), триметамол, олія лимонна, вода очищена
28	Метрогіл Дента	Гель для ясен	«Юнік Фармасью тикал Лабораторі з»	Індія	метронідазолу бензоат, хлоргексидину глюконат; 1 грам гелю містить: метронідазолу бензоату 16 мг, у перерахуванні на метронідазол 10 мг; розчин хлоргексидину глюконату (20%) 2,5 мг, у перерахуванні на хлоргексидину глюконат 0,5 мг;	сахарин, натрію гідроксид, динатрію едетат, левоментол, пропіле нгликоль, карбомерний гомополімер (типу С), вода очищена.

29	Метронідазол Дента	Гель для ясен	ТОВ «Арпімед»	Республіка Вірменія	metronidazole benzoate, chlorhexidine gluconate; 1 г гелю для ясен містить метронідазолу бензоату еквівалентно метронідазолу 10 мг, 20% розчину хлоргексидину глюконату еквівалентно хлоргексидину глюконату 0,5 мг;	пропіленгліколь, карбомер, динатрію едетат (трилон Б), ментол, сахарин натрію, натрію гідроксид, вода очищена.
30	Мілістан Фаринго	Розчин для ротової порожнини.	АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед	Індія	benzydamine; 1 мл розчину містить бензидаміну гідрохлориду 1,5 мг;	гліцерин, пропіленгліколь, поліоксил 40 гідрогенізована касторова олія, ментол, підсилювач смаку SC 364174*, ароматизатор кропу SC 092777**, натрію бензоат (E 211), сахарин натрію, брильянтовий синій FCF (E 133), тартразин (E 102), вода очищена.
31	Мілістан Фаринго	Спрей для ротової порожнини.	АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед	Індія	benzydamine; 1 мл розчину містить бензидаміну гідрохлориду 1,5 мг;	етанол 96%, гліцерин, метилпарабен (E 218), сахарин натрію, полісорбат 20, натрію гідрокарбонат, олія м'яти перцевої, вода очищена.

32	Мілістан Фаринго форте	Спрей для ротової порожнини.	АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед	Індія	benzydamine; 1 мл спрею містить бензидаміну гідрохлориду 3,0 мг;	етанол 96%, гліцерин, метилпарабен (Е 218), сахарин натрію, полісорбат 20, натрію бікарбонат, олія м'яти перцевої, вода очищена.
33	ПРОПОС ОЛ	Аерозоль по 50 г у балонах	АТ "Стома"	Україна	Прополіс	етанол 96%, гліцерин, хладон 134а.
34	Пропосол-Здоров'я	Спрей для ротової порожнини.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична компанія «Здоров'я»	Україна	фенольний гідрофобний препарат прополісу	етанол 96%, гліцерин
35	Пропосол-КМ	Спрей для ротової порожнини.	АТ "Стома"	Україна	Прополіс	етанол (96%), гліцерин.
36	Пропосол-Н	Спрей для ротової порожнини.	ТОВ «Мікрофарм».	Україна	прополіс	етанол 96%, гліцерин.
37	Ротокан	Екстракт рідкий.	АТ «Лубнифарм».	Україна	екстракт рідкий (1:1) із лікарської рослинної сировини: ромашки квіток (flores chamomile), нагідок квіток (flores calendulae), деревію (herba	етанол (96%), вода очищена.

					millefolii) (2:1:1) — 55 мл або 110 мл;	
38	Септалор	Таблетки для застосування у ротовій порожнині.	ТОВ «Тернофарм»	Україна	chlorhexidine/ascorbic acid; 1 таблетка містить: хлоргексидину дигідрохлориду (в перерахунку на 100% суху речовину) 5 мг, аскорбінової кислоти 50 мг;	цукор кондитерський, повідон, магнію стеарат, тальк, тартазин (E 102), понсо 4R (E 124), ароматизатор «фруктове асорті» (містить пропіленгліколь).
39	Стоматидин	Розчин для ротової порожнини	Босналек д.д	Боснія і Герцеговина	hexetidin; 1 мл розчину містить гексетидину 1 мг;	пропіленгліколь, полісорбат 20, кислота лимонна моногідрат, сахарин натрію, ментол, метилсаліцилат, азорубін (E 122), етанол 96%, вода очищена.
40	Стоматогель Здоров'я	Гель для ясен.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична компанія «Здоров'я»	Україна	діючі речовини: metronidazole, chlorhexidine; 1 г гелю містить метронідазолу бензоату у перерахуванні на метронідазол 10 мг, хлоргексидину диглюконату 0,5 мг;	пропіленгліколь, карбомер, сахарин натрію, ментол, натрію гідроксид, динатрію едетат (трилон Б), вода очищена.
41	Стоматофіт	Розчин для ротової порожнини. По 45 мл, 50 мл, 100	Фітофарм Кленка С. А.,	Польща.	100 г розчину містять екстракту рідкого (0,65:1) із суміші сировини:	етанол 96%, вода очищена.

		мл та 120 мл у флаконі; по 1 флакону у картонній коробці.			квіток ромашки (<i>Matricaria chamomilla</i> L.) — 13 г, кори дуба (<i>Quercus robur</i> L.) — 13 г, листя шавлії (<i>Salvia officinalis</i> L.) — 13 г, трави арніки (<i>Arnica montana</i> L.) — 6,5 г, кореневища аїру (<i>Acorus calamus</i> L.) — 6,5 г, трави м'яти перцевої (<i>Mentha piperita</i> L.) — 6,5 г, трави чебрецю звичайного (<i>Thymus vulgaris</i> L.) — 6,5 г; екстрагент: етанол 70% (м/м);	
42	Стоматофіт А	Розчин для ротової порожнини.	Фітофарм Кленка С. А.,	Польща.	100 г розчину містять 50 г екстракту рідкого (0,65:1) із суміші сировини: квіток ромашки (<i>Matricaria chamomilla</i> L.) — 6,5 г, кори дуба (<i>Quercus robur</i> L.) — 6,5 г, листя шавлії (<i>Salvia officinalis</i> L.) —	натрію тетраборат, гліцерин, метилцелюлоза, етанол 96%, вода очищена.

					6,5 г, трави арніки (<i>Arnica montana</i> L.) — 3,25 г, кореневища аїру (<i>Acorus calamus</i> L.) — 3,25 г, трави м'яги перцевої (<i>Mentha piperita</i> L.) — 3,25 г, трави чебрецю звичайного (<i>Thymus vulgaris</i> L.) — 3,25 г, анестезину 2 г; екстрагент: етанол 70% (м/м);	
43	Стомолік	Розчин для ротової порожнини.	ПрАТ «Технолог».	Україна	гексетидин; 1 мл розчину містить 1 мг гексетидину;	етанол 96%; полісорбат 60; сахарин натрію; кислота лимонна, моногідрат; ментол (левоментол); олія евкالیптова; кальцію-натрію едетат; натрію гідроксид; кармоїзин (E 122); вода очищена.
44	Т-Септ	Спрей для ротової порожнини, розчин.	АйСіЕн Польфа Жешув Ес.Ей.	Польща.	бензидаміну гідрохлорид; 1 мл розчину містить 1,5 мг бензидаміну гідрохлориду;	метилпарагідроксибензоат (E 218), натрію цикламат, натрію гідрокарбонат, гліцерин, полісорбат 80, етанол 96%, аромат м'яги перцевої, кислота фосфорна концентрована, вода очищена.

45	Т-Септ	Таблетки для розсмоктування.	АйСіЕн Польфа Жешув Ес.Ей.	Польща.	бензидаміну гідрохлорид; 1 таблетка містить 3 мг бензидаміну гідрохлориду;	маніт (Е 421), кислота лимонна, гіпромелоза, аспартам (Е 951), ароматизатор (м'ятний), барвник патентований синій V (Е 131), барвник хіноліновий жовтий (Е 104), магнію стеарат.
46	Тантіверт	Розчин для ротової порожнини.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична фірма «Вертекс».	Україна	бензидаміну гідрохлорид; 1 мл розчину містить бензидаміну гідрохлориду (у перерахунку на 100% суху речовину) 1,5 мг;	етанол 96%, гліцерин, метилпарагідроксибензоат (Е 218), ароматизатор «Ментол», сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, хіноліновий жовтий (Е 104), патентований синій V (Е 131), вода очищена.
47	Тантіверт	Спрей для ротової порожнини.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична фірма «Вертекс».	Україна	бензидаміну гідрохлорид; 1 мл розчину містить бензидаміну гідрохлориду (у перерахунку на 100% суху речовину) 1,5 мг;	етанол 96%, гліцерин, метилпарагідроксибензоат (Е 218), ароматизатор «Ментол», сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, вода очищена.
48	Тантіверт	Таблетки.	Товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацев	Україна	бензидаміну гідрохлорид; 1 таблетка містить бензидаміну гідрохлориду (у	маніт (Е 421), гіпромелоза, сахарин натрію, ароматизатор «Апельсин», магнію стеарат.

			тична фірма «Вертекс».		перерахунку на 100% суху речовину) 3 мг.	
49	Тантум Верде	Розчин для ротової порожнин и.	Азіенде Кіміке Ріуніте Анжеліні Франческо А.К.Р.А.Ф. С.п.А.,	Італія.	бензидаміну гідрохлорид; 100 мл розчину містять 0,15 г бензидаміну гідрохлориду;	етанол 96%, гліцерин, метилпарагідроксибе нзоат (Е 218), ароматизатор (ментоловий), сахарин, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, хіноліновий жовтий (Е 104), патентований синій V (Е 131), вода очищена.
50	Тантум Верде	Спрей для ротової порожнин и.	Азіенде Кіміке Ріуніте Анжеліні Франческо А.К.Р.А.Ф. С.п.А.,	Італія.	бензидаміну гідрохлорид; 100 мл спрею для ротової порожнини містять 0,15 г бензидаміну гідрохлориду;	етанол 96%, гліцерин, метилпарагідроксибе нзоат (Е 218), ароматизатор (ментоловий), сахарин, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, вода очищена.
51	Тевалор- Тева	Спрей для ротової порожнин и.	Лабораторі ум Санітатіс, С.Л.	Іспанія.	бензидаміну гідрохлорид; 1 мл спрею для ротової порожнини містить бензидаміну гідрохлориду 1,5 мг;	гліцерин 85%, етанол 96%, олія рицинова поліетоксильована гідрогенізована, метилпарагідроксибе нзоат (Е 218), сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, ароматизатор вишневий, вода очищена.
52	Фарисіл	Спрей для ротової порожнин	Спільне українсько -іспанське	Україна	бензидаміну гідрохлорид;	сахарин, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20,

		и зі смаком м'яти або лимона.	підприємс тво «Сперко Україна».		1 мл спрею для ротової порожнини містить 1,5 мг бензидаміну гідрохлориду;	ароматизатор «М'ята» або «Лимон», метилпарагідроксибе нзоат (Е 218), гліцерин, етанол 96%, вода очищена.
53	Фарі Верде	Спрей для ротової порожнин и.	Спільне українсько -іспанське підприємс тво «Сперко Україна».	Україна	бензидаміну гідрохлорид; 1 мл спрею для ротової порожнини містить 1,5 мг бензидаміну гідрохлориду;	сахарин, натрію гідрокарбонат, полісорбат 20, ароматизатор м'яти, метилпарабен (Е 218), гліцерин, етанол 96%, вода очищена
54	Фітодент	Настойка.	ПАТ «Хімфармз авод «Червона зірка».	Україна	100 мл препарату містять настойки з суміші лікарської рослинної сировини «Фітодент®» (1:10) (екстрагент — етанол 40%): Аїру кореневища (<i>calami rhizomata</i>) — 2 г; Нагідок квітки (<i>calendulae officinalis flores</i>) — 1,5 г; Кропиви листя (<i>urticae dioicae folia</i>) — 1 г; Ромашки квітки (<i>chamomillae recutitae flores</i>)	відсутні, крім екстрагенту.

					— 1 г; Софори японської плоди (sophorae japonicae fructus) — 2 г; Чистотілу трава (chelidonii herba) — 1,5 г; Шипшини плоди (rosae fructus) — 1 г;	
55	Фітосепт	Розчин для ротової порожнини.	ПАТ «Фітофарм».	Україна	1 мл препарату містить настойки плодів перцю стручкового (Capsicum annum) (1:10) (екстрагент — етанол 90%) 0,025 мл;	етанол 96%.
56	Фортеза	Розчин для ротової порожнини.	АБДІ ІБРАХІМ Ілач Санаї ве Тіджарет А.Ш.	Туреччина	бензидаміну гідрохлорид; 15 мл розчину містять 22,5 мг бензидаміну гідрохлориду;	сахарин натрію, етанол 96%, метилпарабен (Е 218), гліцерин, полісорбат 20, есенція м'ятна, хіноліновий жовтий (Е 104), патентований синій V (Е 131), вода очищена.
57	Фортеза	Спрей для ротової порожнини.	АБДІ ІБРАХІМ Ілач Санаї ве Тіджарет А.Ш.	Туреччина	бензидаміну гідрохлорид; 15 мл розчину містять 0,0225 г бензидаміну гідрохлориду; 30 мл розчину містять 0,045 г бензидаміну	сахарин натрію, етанол 96%, метилпарабен (Е 218), гліцерин, полісорбат 20, есенція м'ятна, вода очищена.

58	Хелпекс® Лар	Спрей для ротової порожнини, розчин.	Дева Холдинг А.С.	Туреччина	гідрохлориду; хлоргексидину диглюконат, бензидаміну гідрохлорид; 30 мл розчину містять хлоргексидину диглюконату 20% розчину у перерахунку на хлоргексидину диглюконат 36 мг, бензидаміну гідрохлориду 45 мг;	гліцерин, полісорбат 20, м'яти перцевої ароматизатор, сахарин натрію, натрію гідрокарбонат, кислота хлористоводнева концентрована, вода очищена, етанол 96%.
59	Хлоргексидин	Розчин для зовнішнього застосування.	ТОВ «Славія 2000».	Україна	хлоргексидину глюконат; 100 мл розчину містять розчину хлоргексидину глюконату (20%) — 0,25 мл;	вода очищена.
60	Хлоргексидин	Розчин для зовнішнього застосування	ТОВ «Фарма Черкас».	Україна	хлоргексидину глюконат; 100 мл розчину містить розчину хлоргексидину глюконату 20% 0,25 мл;	вода очищена.
61	Хлоргексидин	Розчин для зовнішнього застосування	ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка».	Україна	хлоргексидину диглюконат; 100 мл розчину містять: хлоргексидину диглюконат, 20% розчин, у перерахуванні	вода очищена.

					на 100% речовину — 0,05 г	
62	Холісал	Гель для ротової порожнини.	Фармзавод Єльфа А.Т.	Польща	холіну саліцилат; цеталконію хлорид; 1 г гелю містить: холіну саліцилату 87,1 мг та цеталконію хлориду 0,1 мг;	гідроксіетилцелюлоза, метилпарабен (Е 218), пропілпарабен (Е 216), гліцерин (Е 422), олія анісова, етанол 96 %, вода очищена.
63	Шавлії листя	Листя по 50 г у пачках з внутрішнім пакетом	ТОВ "Фітолік"	Україна	Шавлії листя (<i>Salviae folia</i>)	
64	Шавлії листя	Листя по 50 г у пакетах	ВАТ "Лубнифарм"	Україна	Шавлії листя (<i>Salviae folia</i>)	
65	Шавлії листя	Листя по 50 г у пачці з внутрішнім пакетом	ТОВ "Тернофарм"	Україна	Шавлії листя (<i>Salviae folia</i>)	
66	Шавлії листя	Листя по 60 г у пачках з внутрішнім пакетом, по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачках або у пачках з внутрішнім пакетом	ЗАТ "Ліктрави"	Україна	Шавлії листя (<i>Salviae folia</i>)	
67	Шавлії	Листя по	ПрАТ	Україна	Шавлії листя	

	листя	40 г або по 50 г, або по 60 г у пачці з внутрішнім пакетом, по 1,5 г у фільтр-пакеті № 20 в пачці	Фармацевтична фабрика "Віола"		(<i>Salviae folia</i>)	
68	Бактобліс	Таблетки для розсмоктування.	«Bluestone Pharma»	Швейцарія	Пробіотик <i>Streptococcus salivarius</i> K12 (не менше 1x10 ⁹ CFU (КУО) (не менше одного мільярду життєздатних колонієутворюючих одиниць в 1 таблетці) – 50 mg (мг).	наповнювачі фруктоза, мальтодекстрин; антиспікаючі агенти діоксид кремнію, стеарат магнію; ароматизатор полуниця.
69	Дентол 7,5%	Гель для ясен.	Фармасайнс Інк.	Канада	бензокаїн (benzocaine)	гліцерин, поліетиленгліколь 75, поліетиленгліколь 8, сахарин натрію, кислота сорбінова, вода очищена, барвник червоний FD&C № 40 лаковий (E 129), ароматизатор вишневий (пропіленгліколь, вода очищена, барвник червоний №2 лаковий, натрію бензоат (E 211), етанол, ароматизатор штучний).

70	Хлор гексидин Дента 0,12%	еліксир	Дента Фарм, ТОВ	Україна	Хлоргексидину глюконат	Ксилітол, М'ятний ароматизатор, Вода.
----	------------------------------------	---------	-----------------------	---------	---------------------------	--

ДОДАТОК Б

Визначення коефіцієнтів ліквідності ціни, адекватності платоспроможності та доступності ЛЗ

№ п/п	Найменування препарату, форма випуску, виробник	К-кість аптек з наявними препаратами	Ціна min (грн)	Ціна max (грн)	Коефіцієнт ліквідності	Коефіцієнт адекватності платоспроможності	Коефіцієнт доступності
2	Хлоргексидин розчин для зовнішнього застосування, флакон 100 мл ТОВ «Славія 2000»	11	8,25	9,5	0,15	0,00052	0,999
3	Хлоргексидин Розчин для зовнішнього застосування, флакон 200 мл ТОВ «Славія 2000»	8	16,70	26,50	0,59	0,0012	0,999
4	Хлоргексидин Розчин для зовнішнього застосування, флакон 100 мл ТОВ «Фарма Черкас»	41	30,50	43,00	0,41	0,0021	0,998
5	Хлоргексидин Розчин для зовнішнього застосування, флакон 200 мл ТОВ «Фарма Черкас».	68	35,58	55,11	0,55	0,0026	0,997
7	Хлоргексидин-КР Розчин для зовнішнього застосування з аплікатором зі зрошувальною пляшечкою ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка».	8	15,76	39,60	1,51	0,0016	0,998
8	ПРОПОСОЛ Аерозоль по 50 г у балонах АТ "Стома"	34	76,56	103,90	0,36	0,0052	0,995
9	Пропосол-Здоров'я Спрей для ротової порожнини. ТОВ «ФК «Здоров'я»	4	40,50	50,40	0,24	0,0026	0,997
10	Пропосол-КМ Спрей для ротової порожнини. АТ "Стома"	76	76,00	86,29	0,14	0,0047	0,995
11	Пропосол-Н Спрей для ротової порожнини. ТОВ «Мікрофарм»	77	53,70	82,80	0,54	0,004	0,996
15	Гексосепт Спрей для ротової порожнини АТ «СТОМА»	1	128,00			0,0074	0,992
17	Стоматидин Розчин для ротової порожнини Босналек д.д Боснія і Герцеговина	132	216,60	306,60	0,42	0,015	0,984
18	Стомолік Розчин для ротової порожнини. ПрАТ «Технолог».	9	83,20	105,71	0,27	0,0055	0,995

19	Кандід Розчин для ротової порожнини Гленмарк Фармасьютикалз Лтд Індія	119	195,60	253,50	0,29	0,013	0,987
20	Септалор Таблетки для застосування у ротовій порожнині ТОВ «Гернофарм»	41	48,50	68,50	0,41	0,0034	0,996
21	Дентагель Гель для ясен ПРАТ «ФІТОФАРМ»		108,82	149,85	0,38	0,015	0,985
22	Метровіол Дента Гель для ясен ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола».	47	72,00	161,90	1,25	0,0067	0,993
28	Метрогіл Дента Гель для ясен «Юнік Фармасьютикал Лабораторіз» Індія	128	124,70	179,85	0,44	0,0088	0,991
29	Метронідазол Дента Гель для ясен ТОВ «Арпімед». Республіка Вірменія	18	60,00	86,40	0,44	0,0043	0,996
30	Стомато-гель Здоров'я Гель для ясен. ТОВ «ФК Здоров'я»	10	38,30	50,20	0,31	0,0026	0,997
31	АльпеКід Денто таблетки Др. Густав Кляйн ГмбХ & Ко. КГ Німеччина	64	179,40	236,99	0,32	0,0012	0,988
33	Гландум спрей для ротової порожнини ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка	45	209,00	219,00	0,04	0,0124	0,988
35	Дантінорм Бебі Розчин для перорального застосування контейнер однодозовий БУАРОН Франція	1	171,10			0,0099	0,99
36	Декатилен Оріс Спрей для ротової порожнини Лабораторіум Санітатіс, С.Л Іспанія	43	141,43	185,40	0,31	0,0095	0,99
37	Дентинокс-гель Н Гель для ясен «Дентинокс Гесельшафт фармасьютіше препарати Ленк та Шуппан» Німеччина	2	58,50	60,00	0,03	0,0034	0,997
38	Дентокінд Таблетки Др. Густав Кляйн ГмбХ & Ко. КГ Німеччина	49	220,84	288,36	0,31	0,0148	0,985
41	Дуба кора по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачці ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола»	11	47,46	50,40	0,06	0,0028	0,997
42	Дуба кора Кора по 100 г у пачках з внутрішнім пакетом;	67	26,50	60,50	1,28	0,0025	0,997

	ЗАТ "Ліктрави"						
43	Дуба кора по 2,5 г у фільтр-пакетах № 20 ЗАТ "Ліктрави"	6	35,89	38,80	0,08	0,0021	0,998
44	Дуба кора Кора по 50 г у пачках з внутрішнім пакетом ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола»	2	33,39	40,50	0,21	0,0021	0,998
45	Дуба кора Кора по 100 г у пачках з внутрішнім пакетом; ПрАТ Фармацевтична фабрика «Віола»	36	34,50	60,50	0,75	0,0028	0,997
48	Дуба кора кора 100 г пачка тм Arbor Vitae ПрАТ Тернофарм"	17	35,00			0,002	0,998
51	Евкалипта листя Листя по 50 г у пакетах (у пачці ЗАТ Фармацевтична фабрика "Віола"	28	45,00	71,01	0,58	0,0034	0,997
53	Евкалипта настойка Настойка по 25 мл у флаконах ТОВ "ДКП "Фармацевтична фабрика"	17	17,55	26,20	0,49	0,0013	0,999
54	Евкалипта настойка Настойка по 25 мл у флаконах ПРАТ «ФІТОФАРМ»	91	12,10	25,29	1,0	0,0011	0,999
55	Евкалипта настойка Настойка по 25 мл флакона-крапельниця ПРАТ «Тернофарм».	16	13,00	25,10	0,93	0,0011	0,999
56	Евкалипта прутovidного листя, Листя по 75 г у пачках з внутрішнім пакетом ЗАТ "Ліктрави"	39	42,10	83,30	0,98	0,0036	0,996
57	Евкалипта прутovidного листя, по 2,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачках ЗАТ "Ліктрави"	6	41,73	58,90	0,41	0,0029	0,997
58	Евкалипта прутovidного листя, Листя по 50 г у пакетах ВАТ "Лубнифарм"	4	27,00	56,20	1,08	0,0024	0,998
59	Евкалипта прутovidного листя Листя по 75 г у пакетах ВАТ "Лубнифарм"	2	72,20			0,0041	0,996
61	Звіробой трава Трава по 50 г або по 75 г у пачках з внутрішнім пакетом; по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 ПрАТ Фармацевтична фабрика "Віола"	51	33,86	64,50	0,90	0,0029	0,997

62	Звіробоя трава Трава по 50 г або по 75 г у пачках з внутрішнім пакетом ВАТ "Лубнифарм"	3	40,20	61,50	0,53	0,003	0,997
64	Звіробоя трава По 50 г або 75 г у пачках з внутрішнім пакетом; по 1,5 г у фільтр-пакеті, по 20 фільтр-пакетів у пачці ВАТ "Лубнифарм" .	2	74,50			0,0043	0,996
65	Звіробоя трава По 60 г або 75 г у пачках із внутрішнім пакетом, по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20. ЗАТ "Ліктрави"	44	38,91	79,60	1,05	0,0034	0,997
66	Звіробоя трава По 60 г або 75 г у пачках із внутрішнім пакетом, по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 ЗАТ "Ліктрави"	36	42,00	79,60	0,90	0,0035	0,996
67	Звіробоя трава 75 г пачка з внутрішн. пакетом, №1 ПрАТ Фармацевтична фабрика "Віола"	79	49,83	79,50	0,6	0,0038	0,996
72	Зіпелор Розчин для ротової порожнини АТ «Фармак».	93	175,00	259,19	0,48	0,013	0,987
73	Зіпелор Спрей для ротової порожнини. АТ «Фармак».	122	177,90	278,00	0,56	0,013	0,987
74	Зіпелор форте Спрей для ротової порожнини. АТ «Фармак».	131	186,60	278,00	0,49	0,013	0,987
77	ЗУБНІ КРАПЛІ Розчин зубний по 20 мл у флаконах-крапельницях ПРАТ «Тернофарм».	62	17,23	25,00	0,45	0,001	0,999
79	Камідент-Здоров'я Гель для ротової порожнини ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я».	70	83,22	113,00	0,36	0,0057	0,994
80	Камістад®-гель Н Гель СТАДА Арцнайміттель АГ Німеччина	15	154,90	184,30	0,19	0,0099	0,99
81	Мілістан Фаринго Розчин для ротової порожнини. АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед, Індія	50	202,00	276,91	0,37	0,014	0,986
82	Мілістан Фаринго Спрей для ротової порожнини. АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед, Індія	65	206,10	276,91	0,34	0,014	0,986
83	Мілістан Фаринго форте	66	202,20	276,91	0,37	0,014	0,986

	Спрей для ротової порожнини. АйСіПіЕй Хелс Продактс Лімітед, Індія						
84	Ротокан Екстракт рідкий, флакон 55 мл АТ «Лубнифарм».	110	76,10	103,80	0,36	0,005	0,995
85	Ротокан Екстракт рідкий, флакон 110 мл АТ «Лубнифарм»	43	155,06	189,40	0,22	0,01	0,99
86	Стоматофіт Розчин для ротової порожнини. по 100 мл Фітофарм Кленка С. А., Польща.	76	208,75	285,60	0,37	0,014	0,986
87	Стоматофіт Розчин для ротової порожнини. по 50 мл, Фітофарм Кленка С. А., Польща.	68	141,40	190,50	0,35	0,0096	0,99
88	Стоматофіт А Розчин для ротової порожнини. Фітофарм Кленка С. А., Польща.	51	150,00	259,30	0,73	0,012	0,988
89	Т-Септ Спрей для ротової порожнини, розчин. АйСіЕн Польфа Жешув Ес.Ей Польща.	96	151,19	307,30	1,02	0,013	0,987
90	Т-Септ Таблетки для розсмоктування АйСіЕн Польфа Жешув Ес.Ей Польща.	106	91,50	169,20	0,85	0,0076	0,992
91	Тантіверт Розчин для ротової порожнини. ТОВ «Фармацевтична фірма «Вертекс».	6	87,50	131,80	0,51	0,006	0,994
92	Тантіверт Спрей для ротової порожнини. ТОВ «Фармацевтична фірма «Вертекс».	7	120,00	293,30	1,44	0,012	0,998
93	Тантіверт смаком апельсину ТОВ «Фармацевтична фірма «Вертекс».	4	88,80	110,10	0,24	0,0058	0,994
95	Тантіверт таблетки 3 мг зі смаком м'яти ТОВ «Фармацевтична фірма «Вертекс».	4	84,31	110,10	0,31	0,0056	0,994
96	Тантум Верде Розчин для ротової порожнини. Азіенде Кіміке Ріуніте Анжеліні Франческо А.К.Р.А.Ф. С.п.А. Італія.	112	195,50	260,80	0,33	0,013	0,987
97	Тантум Верде Спрей для ротової порожнини. Азіенде Кіміке Ріуніте Анжеліні Франческо А.К.Р.А.Ф. С.п.А. Італія.	137	181,10	268,50	0,48	0,013	0,986
98	Тевалор-Тева Бензидамін	83	108,75	162,00	0,49	0,0079	0,992

	Спрей для ротової порожнини. Лабораторіум Санітатіс, С.Л. Іспанія.						
99	Фарисіл спреј від болю у горлі спреј для ротової порожнини зі смаком м'яти Спільне українсько-іспанське підприємство «Сперко Україна».	65	182,93	247,39	0,35	0,012	0,988
100	Фарисіл спреј від болю у горлі спреј для ротової порожнини зі смаком лимона. Спільне українсько-іспанське підприємство «Сперко Україна».	82	182,20	247,39	0,36	0,012	0,988
101	Фарі Верде Спреј для ротової порожнини. Спільне українсько-іспанське підприємство «Сперко Україна».	93	93,60	266,70	1,85	0,01	0,99
102	Фітодент Настойка. ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка».	92	100,54	135,99	0,35	0,007	0,993
103	Фітосепт Розчин для ротової порожнини. ПАТ «Фітофарм».	2	20,27	29,00	0,43	0,0014	0,999
104	Фортеза Розчин для ротової порожнини АБДІ ІБРАХІМ Ілач Санаї ве Тіджарет А.Ш Туреччина	108	150,00	215,20	0,43	0,011	0,989
106	Фортеза спреј для ротової порожнини 0,15 % флакон 30 мл з розпилювачем АБДІ ІБРАХІМ Ілач Санаї ве Тіджарет А.Ш Туреччина	122	154,90	243,00	0,57	0,012	0,988
107	Хелпекс® Лар Спреј для ротової порожнини, розчин. Дева Холдинг А.С. Туреччина.	114	116,88	201,60	0,72	0,009	0,991
108	Холісал Гель для ротової порожнини. Фармзавод Єльфа А.Т. Польща	123	190,92	243,40	0,27	0,013	0,987
110	Шавлії листя Листя по 50 г у пакетах ВАТ "Лубнифарм"	2	25,00	45,00	0,8	0,002	0,998
111	Шавлії листя Листя по 60 г у пачках з внутрішнім пакетом ЗАТ "Ліктрави»	28	49,49	121,10	1,45	0,005	0,995
112	Шавлії листя Листя по 1,5 г у фільтр-пачках № 20 у пачках ЗАТ "Ліктрави»	48	55,41	79,50	0,43	0,004	0,996

113	Шавлії листя Листя по 60 г у пачках з внутрішнім пакетом, ЗАТ "Ліктрави»	87	45,94	72,20	0,57	0,003	0,997
114	Шавлії листя по 1,5 г у фільтр-пакетах № 20 у пачках ЗАТ "Ліктрави»	18	41,05	71,21	0,73	0,003	0,997
115	Шавлії листя По 40 г, 50 г у пачках з внутрішнім пакетом. АТ "Лубнифарм"	1	49,40			0,003	0,997

Міністерство охорони здоров'я України

Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.

Горбачевського

Міністерства охорони здоров'я України

**ЗДОБУТКИ КЛІНІЧНОЇ
ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ**

Матеріали підсумкової LXVII науково-практичної конференції

(Тернопіль, 13-14 червня 2024 року)

Тернопіль ТНМУ

«Укрмедкнига»

2024

Секція 3. «ЗДОБУТКИ СУЧАСНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ»

Балабан Т.І., Лучинський В.М., Лучинський М.А. – СТАН ТКАНИН ПАРОДОНТА У
ПАЦІЄНТІВ ІЗ НИЗЬКОЮ ЩІЛЬНІСТЮ КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ **84**

Висоцький В.Я. – ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАРОДОНТИТУ В ПАЦІЄНТІВ, ЯКІ
ЗАЗНАЛИ СТРЕС-АСОЦІЙОВАНИХ РОЗЛАДІВ **85**

Гутор Н.С. – СТАН ЗАХВОРЮВАНOSTI НА ХРОНІЧНИЙ ПЕРІОДОНТИТ СЕРЕД
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПРОХОДИЛИ
ЛІКУВАННЯ В СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ВІДДІЛІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КЛІНІКИ 86

Лучинський В.М., Лучинська Ю.І. – ОСТЕОІНТЕГРАЦІЯ ДЕНТАЛЬНИХ ІМПЛАНТІВ У
ТВАРИН ІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИМ ОСТЕОПОРОЗОМ 87 Мартинюк А.А., Древницька
Р.О., Бойків А.Б. – ВПЛИВ КУРІННЯ НА СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я 88

Підгірна М.С. – ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗУБНИХ ПАСТ У
СТОМАТОЛОГІЇ 89

Помпій Е.С. 1, Лучинський М.А. 1, Керімова Т.М. 1, Помпій О.О. 2 – ПРОФІЛАКТИКА
ГЕНЕРАЛІЗОВАНОГО ПАРОДОНТИТА: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА СТРАТЕГІЇ 90

Саранчук М., Козир Г.Р. – Аналіз РЕЗУЛЬТАТІВ АНКЕТУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЩОДО ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЗАСТОСУВАННЯ В
СТОМАТОЛОГІЇ 91

Шанайда Ю.В., Авдєєв О.В. – КОМБІНОВАНЕ ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ТКАНИН
ПАРОДОНТА В УМОВАХ IN VIVO 92 Яськів Н. А. – ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ
СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ПОРОЖНИНИ РОТА У МЕШКАНЦІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСТІ 93

УДК:615.15:615.242:303.621.34

Саранчук М., Козир Г.Р.

**АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ АНКЕТУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЩОДО ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ МІСЦЕВОГО**

ЗАСТОСУВАННЯ В СТОМАТОЛОГІЇ

*Тернопільський національний медичний університет імені
І.Я. Горбачевського МОЗ України*

Завдяки своїм професійним знанням та безпосередньому контакту з пацієнтами фармацевти відіграють важливу роль у фармопіці, тобто, консультуванні та наданні відповідних рекомендацій щодо лікування різних захворювань та уражень слизової оболонки ротової порожнини (СОРП) зокрема.

Тому метою нашої роботи було проаналізувати результати опитування, проведеного серед фармацевтичних працівників в Україні, для комплексного дослідження частоти уражень СОРП, визначення найпоширеніших симптомів, визначення рекомендацій щодо лікування та дослідження проблем, з якими стикаються фармацевти під час своєї роботи.

Забезпечуючи репрезентативність даних, учасники опитування представляли різні області України за географічним розподілом та різних вікових груп та стажу роботи. Більшість опитаних фармацевтичних працівників працюють в аптечних мережах, що свідчить про сучасні тенденції на фармацевтичному ринку України. З метою забезпечення різноманітності вибірки також були представлені особи від фізичних осіб-підприємців (ФОП) і від комунальних аптек. Згідно з даними опитувань, симптоми захворювання СОРП найчастіше включають виразки в роті, дещо рідше зустрічався афтозний стоматит, менша кількість із виразками на губах а також інші симптоми, які не були зазначені окремо. Найбільшим попитом користуються препарати Метронідазолу в комбінаціях та Хлоргексидину. Серед лікарських форм при лікуванні уражень СОРП перевагу віддають гелям, спреям та розчинам.

Ці дані дають уявлення про найпоширеніші проблеми, з якими стикаються фармацевтичні працівники під час виконання своїх професійних обов'язків.

Кваліфікаційна робота захищена «___» червня 2024 року

З оцінкою _____

Голова екзаменаційної комісії:

Кандидат фармацевтичних наук, доцент